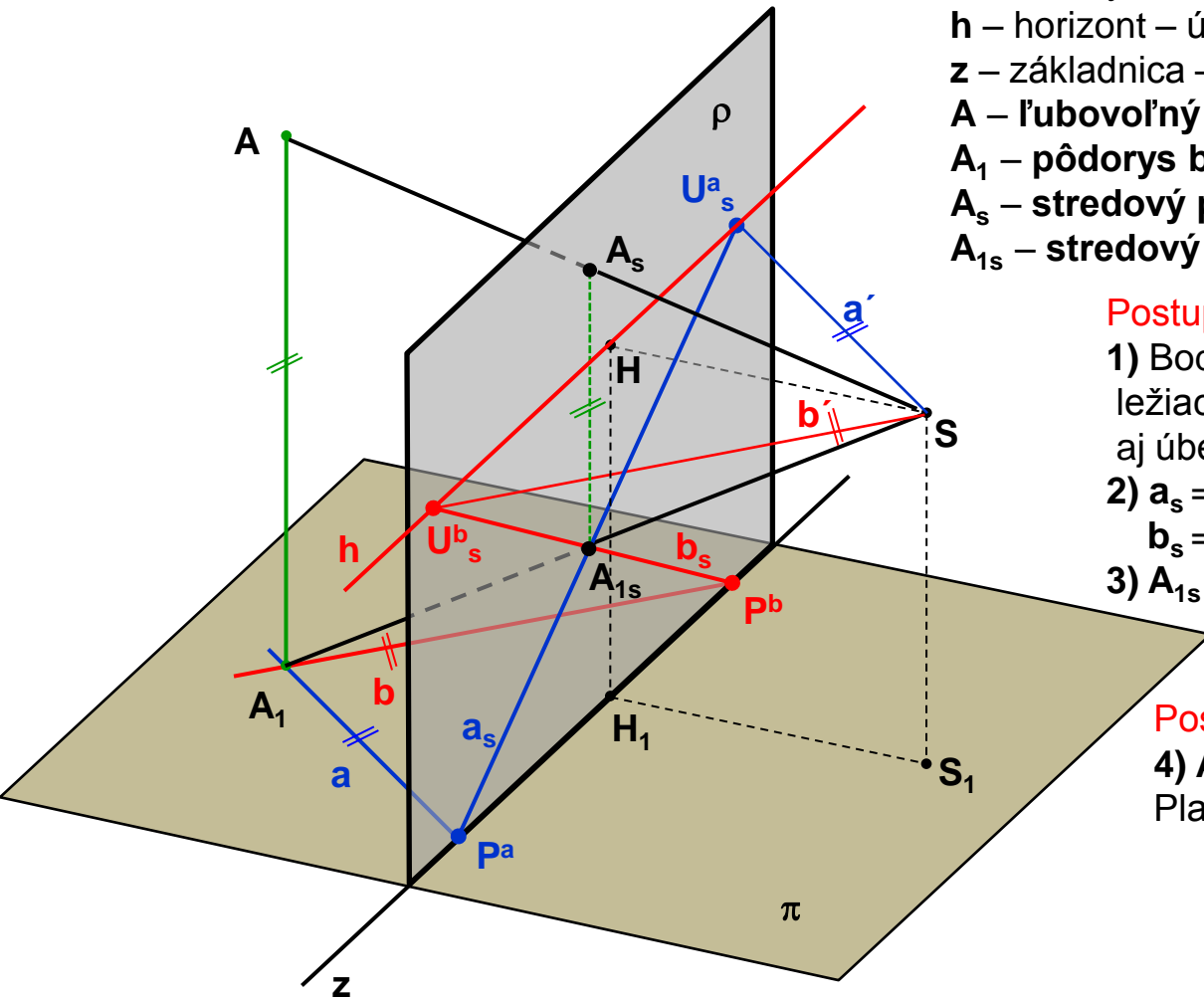

Kapitola P2.1

Stopníkovo-úbežníková metóda

Lineárna zvislá perspektíva
Perspektíva bodu A
Stopníkovo-úbežníková metóda

π je základná rovina, napr. pôdorysňa,
 ρ – zvislá priemetňa,
 S – stred premietania,
 H – hlavný bod,
 h – horizont – úbežnica základnej roviny π ,
 z – základnica – stopa základnej roviny π ,
 A – ľubovoľný bod v zornom kužeľovom priestore,
 A_1 – pôdorys bodu A ,
 A_s – stredový priemet (perspektíva) bodu A ,
 A_{1s} – stredový priemet (perspektíva) bodu A_1 .

Postup konštrukcie bodu A_{1s} :

- 1) Bodom A_1 zostrojíme také dve priamky a a b ležiace v rovine π , aby ich stopníky P^a, P^b aj úbežníky U^a_s, U^b_s boli dostupné v nákresni.
- 2) $a_s = P^a U^a_s$
 $b_s = P^b U^b_s$
- 3) $A_{1s} = a_s \cap b_s$

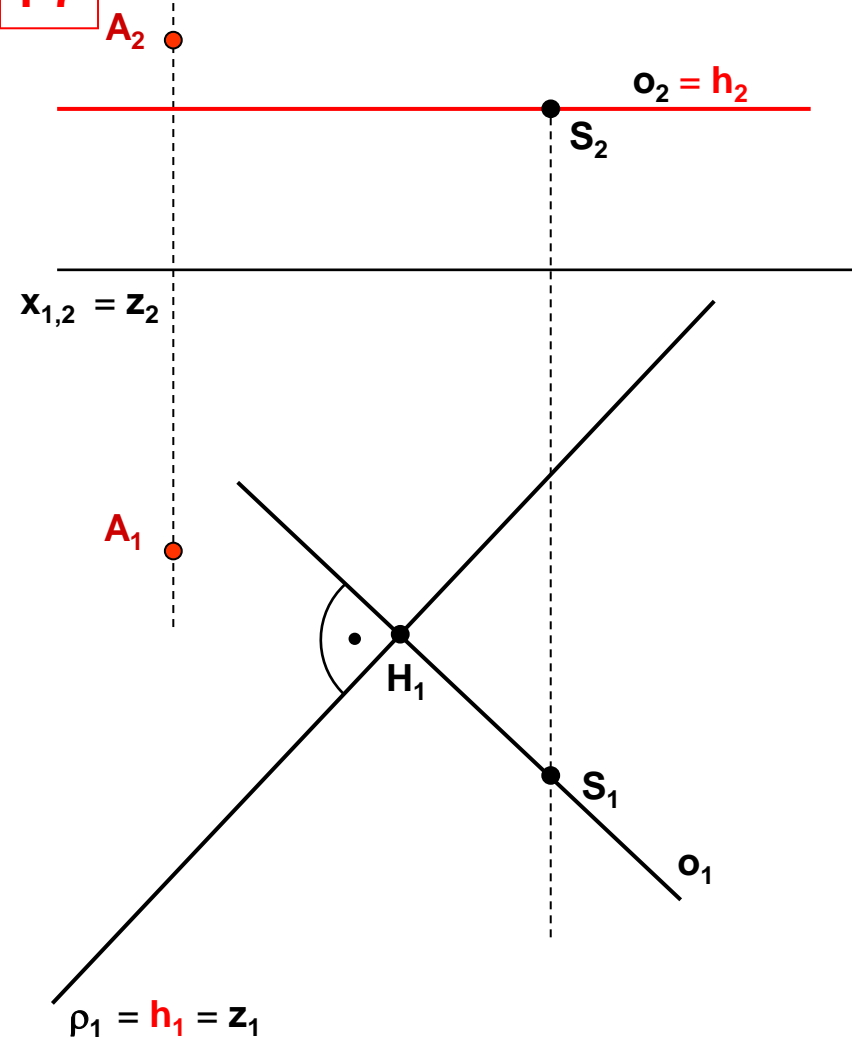
Postup konštrukcie bodu A_s :

- 4) $A_s = AS \cap \rho$
 Platí: $AA_1 \parallel A_s A_{1s}$.

V tejto metóde zobrazujeme bod ako priesečník dvoch priamok, ktoré majú v nákresni dostupný stopník aj úbežník. Preto ju budeme nazývať **stopníkovo-úbežníková metóda**.

Daný je pôdorys a nárys bodu **A**. Zobrazte bod **A** v lineárnej zvislej perspektíve.

P7

Postup rysovania v Mongeovej projekcii:

1) Zvolíme os **o** zornej kužeľovej plochy. Os **o** je vodorovná.
 $o_2 \parallel x_2$

2) Na osi **o** určíme bod **S**, stred premietania tak, aby sa bod **A** nachádzal v zornom kužeľovom priestore, pre ktorý platí $\varphi = 45^\circ$.

$S_1 \in o_1, S_2 \in o_2$

3) Zvolíme priemetňu ρ kolmo na os **o**.

Vzdialenosť priemetne od bodu **S** je ľubovoľná.

Priemetňa je zvislá, t. j. ρ_1 je priamka.

$\rho_1 \perp o_1$

$H_1 = o_1 \cap \rho_1$

$o_2 = h_2$

Daný je pôdorys a nárys bodu **A**. Zobrazte bod **A** v lineárnej zvislej perspektíve.

Postup rysovania v Mongeovej projekcii:

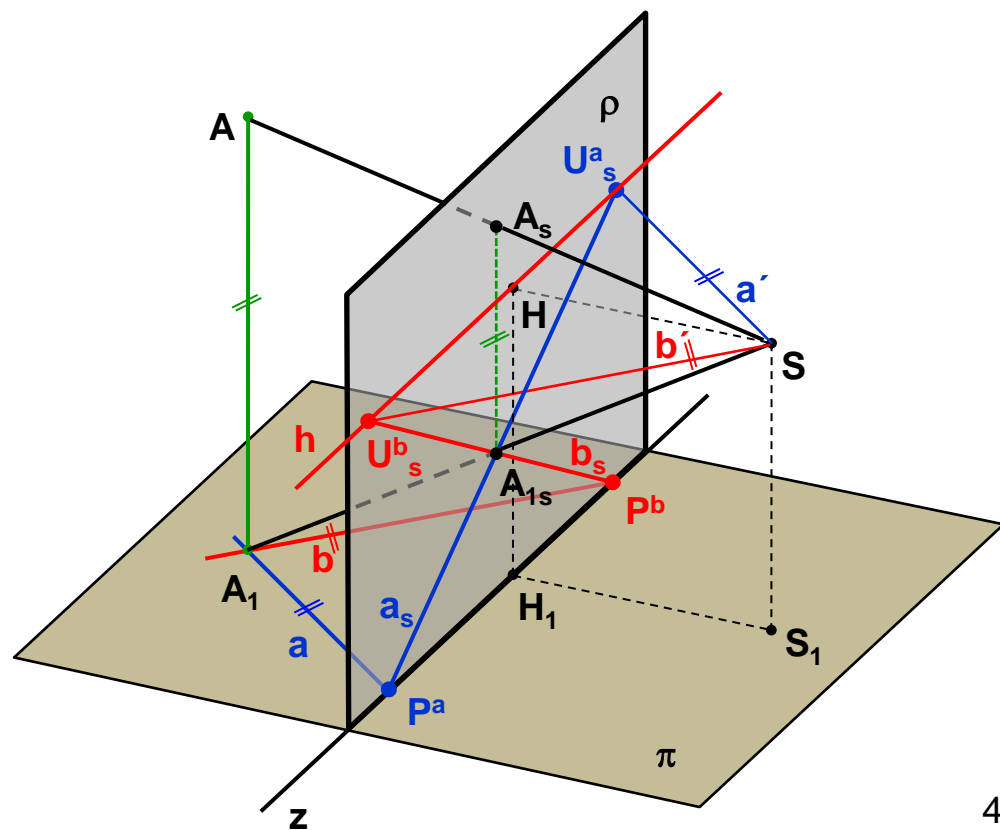
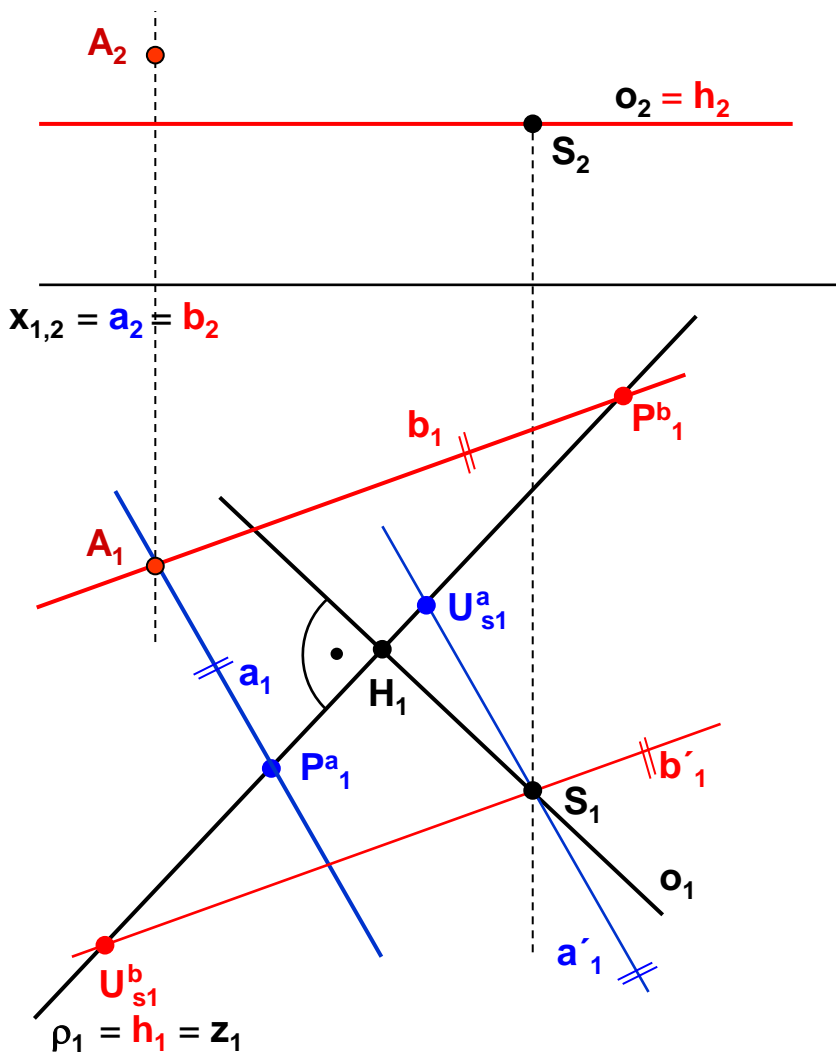
4) Bodom A_1 zostrojíme také dve ľubovoľné priamky **a** a **b** ležiace v pôdorysni, aby ich stopníky P^a, P^b aj úbežníky U^a_s, U^b_s boli dostupné v nákrese.

$A_1 \in a_1, P^a_{s1} = a_1 \cap \rho_1$

$a'_1 \parallel a_1, S_1 \in a'_1, U^a_{s1} = a'_1 \cap \rho_1$

$A_1 \in b_1, P^b_{s1} = b_1 \cap \rho_1$

$b'_1 \parallel b_1, S_1 \in b'_1, U^b_{s1} = b'_1 \cap \rho_1$

Daný je pôdorys a nárýs bodu **A**. Zobrazte bod **A** v lineárnej zvislej perspektíve.

Postup rysovania perspektívy:

5) V nákrese zvolíme základnicu **z**.

Narysujeme horizont **h** vo výške v^h nad základnicou.

Zvolíme polohu hlavného bodu **H** na horizonte.

Na základnici narysujeme bod H_1 tak, aby platilo: $HH_1 \perp h$.

6) Na základnici **z** narysujeme bod P^a vľavo od bodu H_1 tak, aby platilo: $|H_1 P^a| = |H_1 P^a|$.

Na horizonte **h** narysujeme bod U^a_s vpravo od bodu **H** tak, aby platilo: $|H_1 U^a_{s1}| = |H U^a_s|$.

Poznámka: Orientáciu vľavo, vpravo pozri v kapitole **P2** Lineárna zvislá perspektíva.

7) Narysujeme stredový priemet (perspektívu) priamky **a**:

$$a_s = P^a U^a_s$$

8) Analogicky zobrazíme priamku **b**:

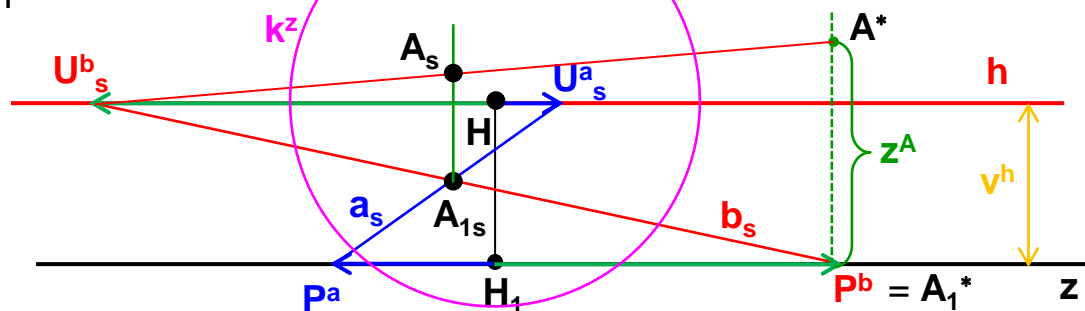
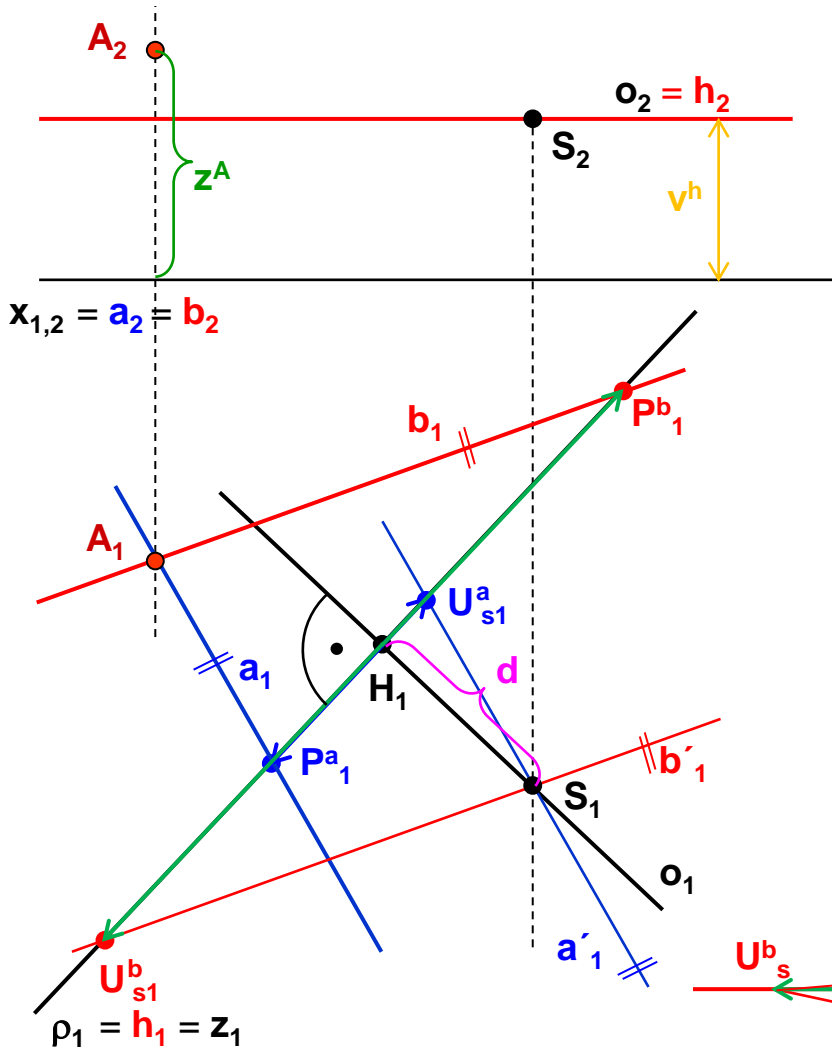
$$b_s = P^b U^b_s$$

$$9) A_{1s} = a_s \cap b_s$$

10) Podľa príkladu P3 v kapitole **P2** narysujeme perspektívu bodu **A**. Použijeme úbežník U^b_s .

11) Narysujeme kružnicu k^z so stredom **H** a s polomerom **d**.

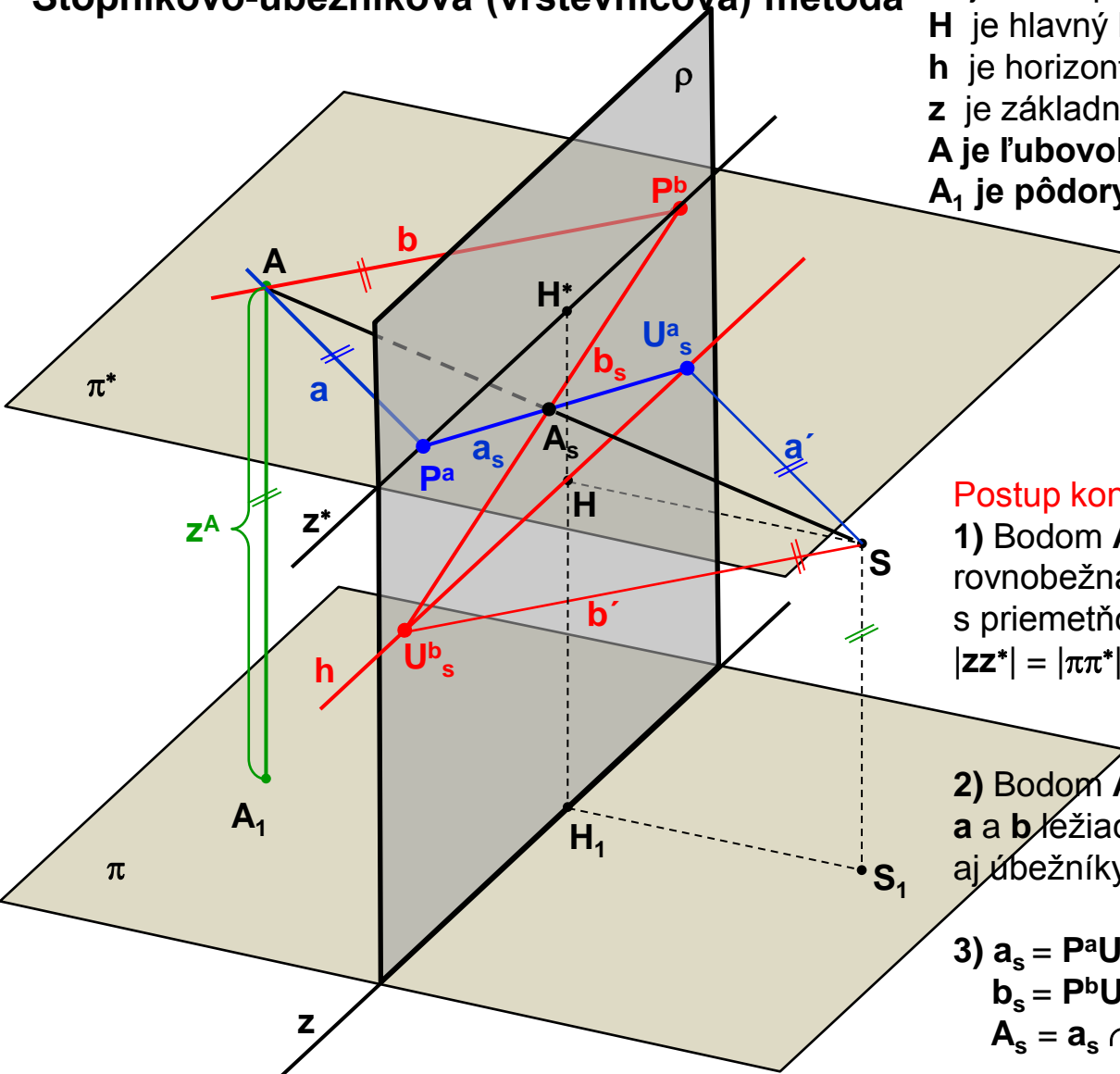
Ak sme bod **S** zvolili správne, tak bod A_s leží v kružnici k^z . To znamená, že bod **A** leží v zornom kužeľovom priestore, pre ktorý platí $\varphi = 45^\circ$.

Lineárna zvislá perspektíva

Perspektíva bodu A

Stopníkovo-úbežníková (vrstevnicová) metóda

π je základná rovina, napr. pôdorysňa.

ρ je zvislá priemetňa.

S je stred premietania.

H je hlavný bod.

h je horizont – úbežnica základnej roviny π .

z je základnica – stopa základnej roviny π .

A je ľubovoľný bod v zornom kužeľovom priestore.

A_1 je pôdorys bodu A .

Postup konštrukcie bodu A_s :

1) Bodom A zostrojíme rovinu π^* , ktorá je rovnobežná s rovinou π . Stopa roviny π^* (priesečnica s priemetňou) je pomocná základnica z^* .

$$|zz^*| = |\pi\pi^*| = |AA_1| = z^A$$

2) Bodom A zostrojíme také dve ľubovoľné priamky a a b ležiace v rovine π^* , aby ich stopníky P^a , P^b aj úbežníky U^a_s , U^b_s boli dostupné v nákrese.

$$3) a_s = P^a U^a_s$$

$$b_s = P^b U^b_s$$

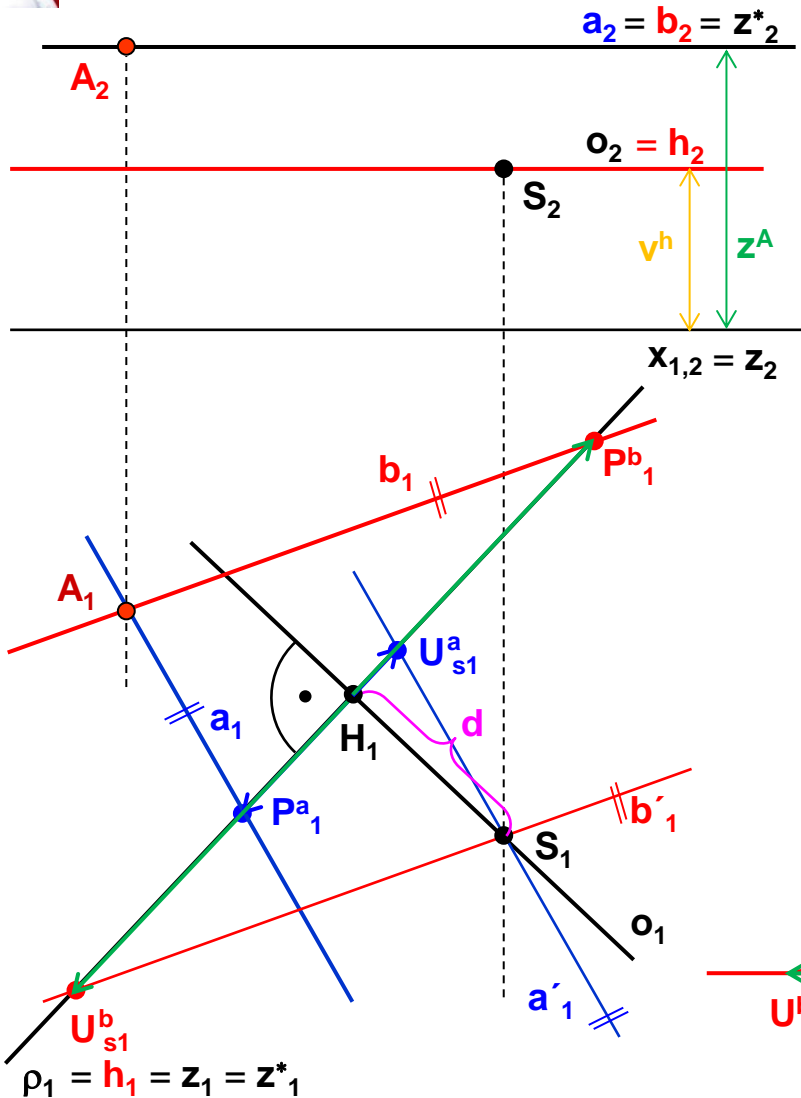
$$A_s = a_s \cap b_s$$

Daný je pôdorys a nárýs bodu **A**. Zobrazte bod **A** v lineárnej zvislej perspektíve.

Postup rysovania perspektívy:

6) V nákrese zvolíme základnicu **z**.

Narysujeme horizont vo výške v^h nad základnicou a zvolíme polohu hlavného bodu **H** na horizonte.

7) Narysujeme pomocnú základnicu z^* roviny π^* vo výške z^A nad základnicou. Na priamke z^* narysujeme bod H^* tak, aby platilo: $HH^* \perp h$.

8) Na priamke z^* narysujeme bod P^a vľavo od bodu H^* tak, aby platilo: $|H_1P^{a_1}| = |H^*P^a|$.

Na horizonte **h** narysujeme bod U^a_s vpravo od bodu **H** tak, aby platilo: $|H_1U^{a_{s1}}| = |HU^a_s|$.

9) Narysujeme stredový priemet (perspektívu) priamky **a**:

$$a_s = P^aU^a_s$$

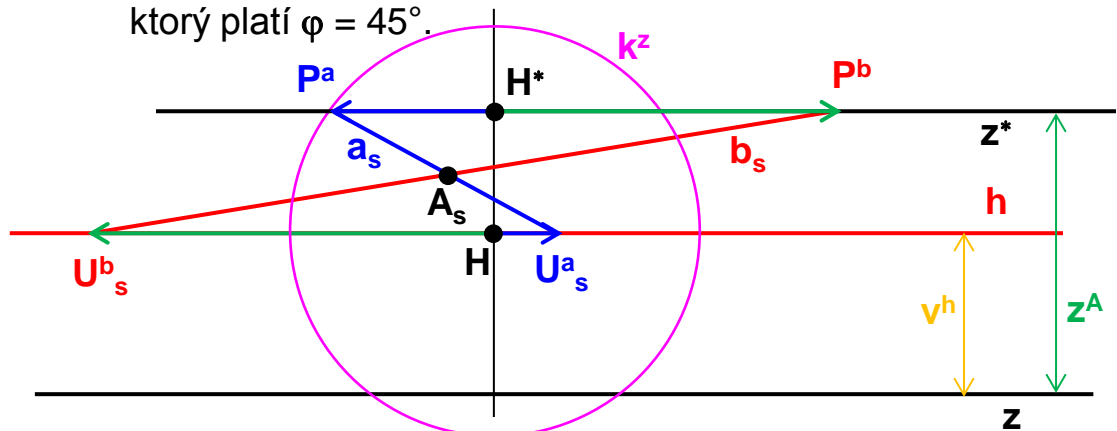
10) Analogicky zobrazíme priamku **b**: $b_s = P^bU^b_s$

$$11) A_s = a_s \cap b_s$$

12) Narysujeme kružnicu k^z so stredom **H** a s polomerom **d**.

Ak sme zvolili bod **S** správne, tak bod A_s leží v kružnici k^z .

To znamená, že bod **A** leží v zornom kuželovom priestore, pre ktorý platí $\varphi = 45^\circ$.

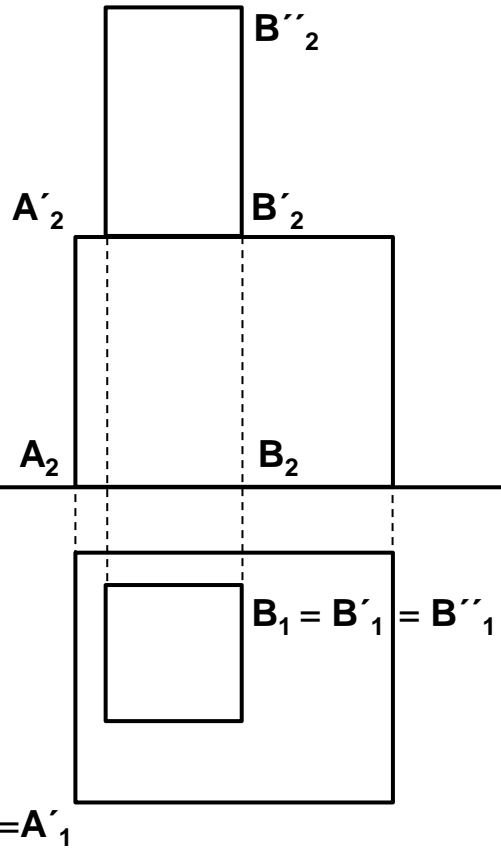
Poznámka: Ak sa z^A len málo líši od výšky horizontu, je táto konštrukcia nepresná.

V takom prípade je vhodný postup z predchádzajúceho príkladu P7.

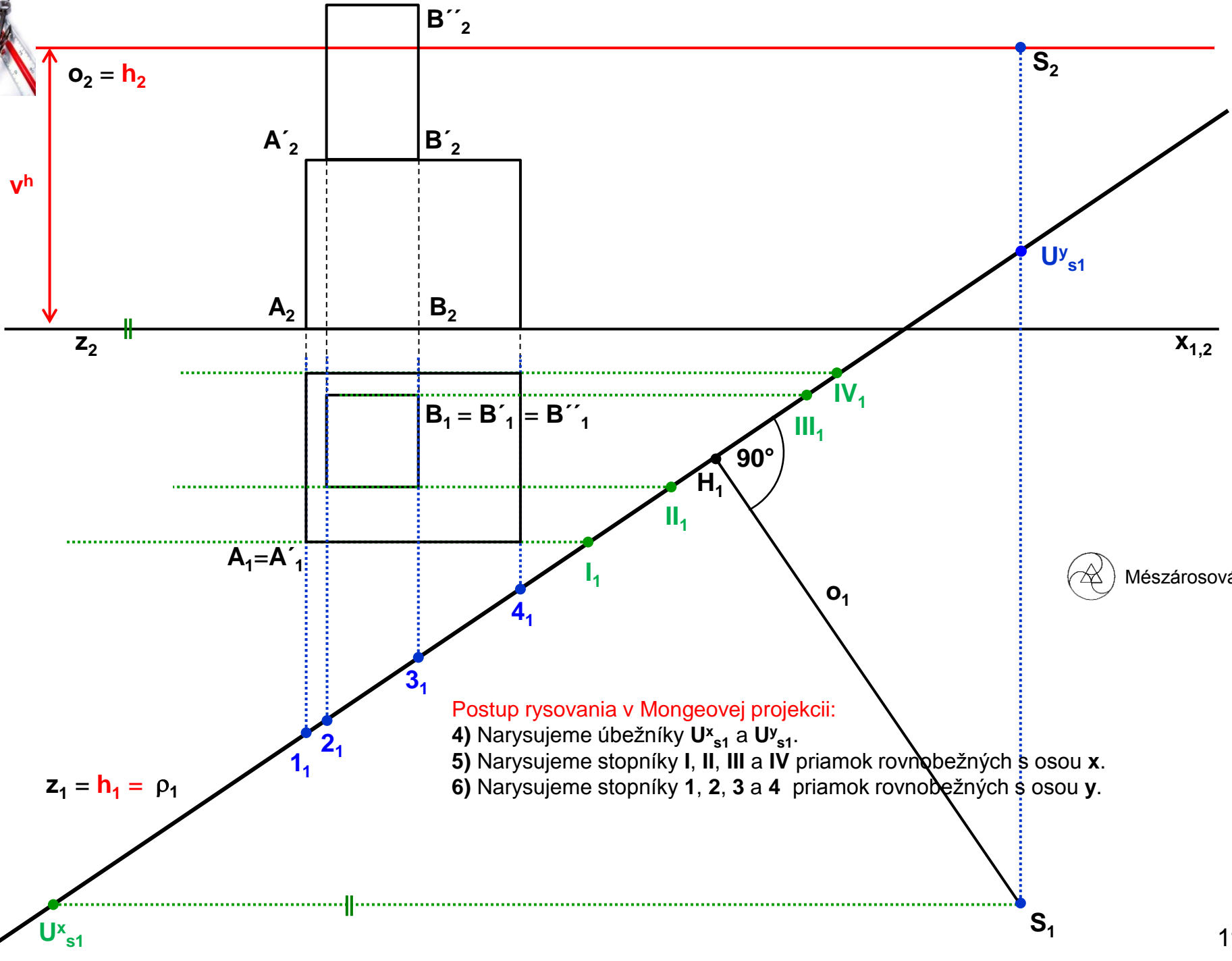

P9

Daný je pôdorys a nárys dvoch kvádrov.
Zobrazte ich v lineárnej zvislej perspektíve.

$o_2 = h_2$

v^h

z_2

$x_{1,2}$

A'_2

B''_2

B'_2

S_2

$U^{y_{s1}}$

A_2

B_2

$B_1 = B'_1 = B''_1$

IV_1

III_1

90°

H_1

II_1

I_1

4_1

3_1

2_1

1_1

$A_1 = A'_1$

o_1

Mészárosová

$z_1 = h_1 = \rho_1$

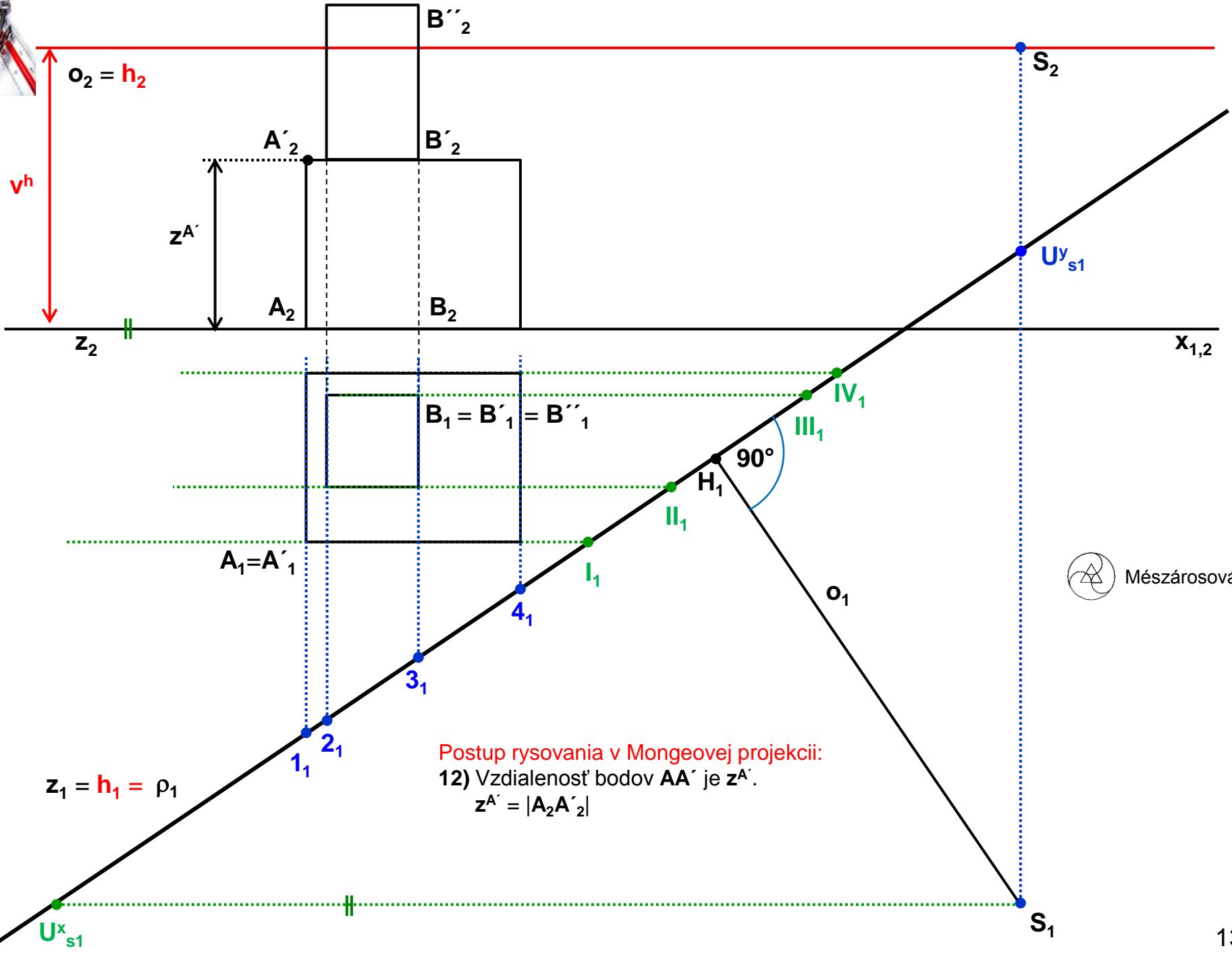
Postup rysovania v Mongeovej projekcii:

- 4) Narýsujeme úbežníky $U^{x_{s1}}$ a $U^{y_{s1}}$.
- 5) Narýsujeme stopníky I, II, III a IV priamok rovnobežných s osou x.
- 6) Narýsujeme stopníky 1, 2, 3 a 4 priamok rovnobežných s osou y.

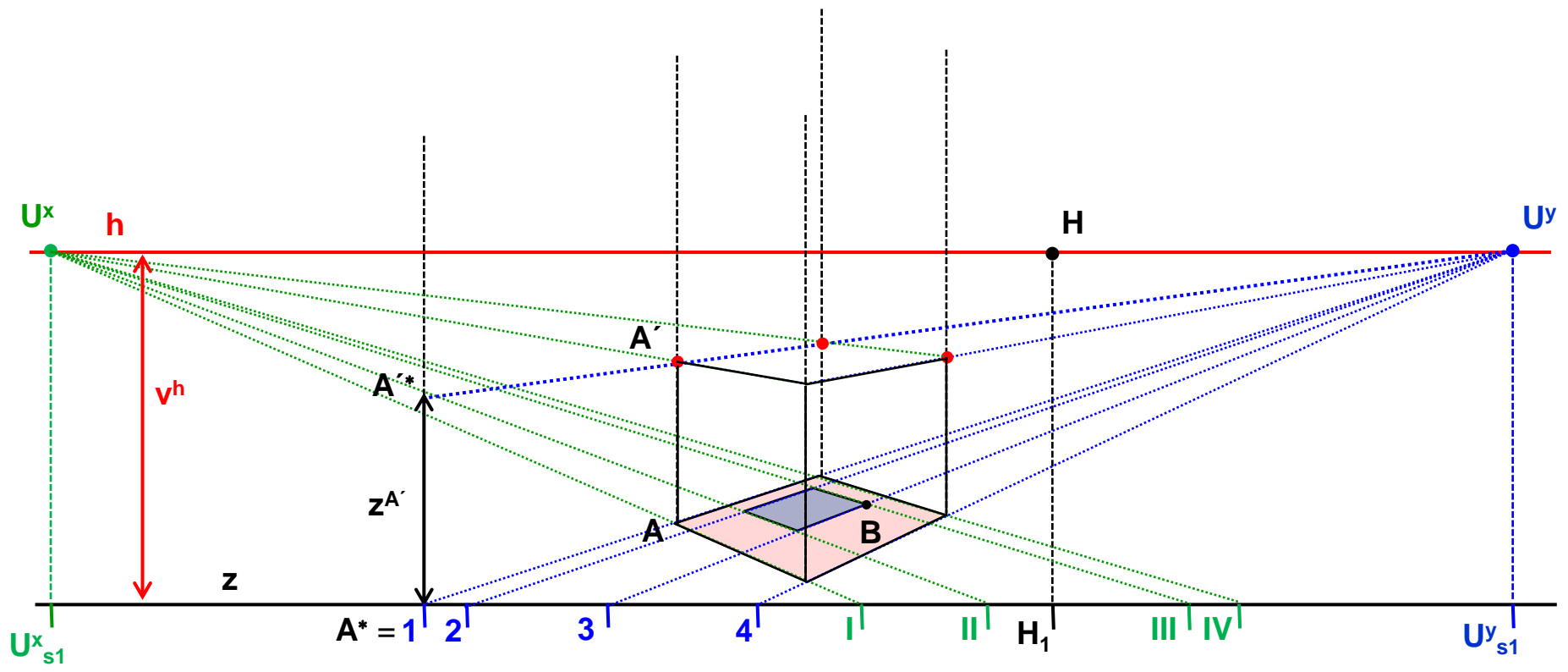
$U^{x_{s1}}$

S_1

Postup rysovania v Mongeovej projekcii:
 12) Vzdialenosť bodov AA' je $z^{A'}$.
 $z^{A'} = |A_2A'_2|$

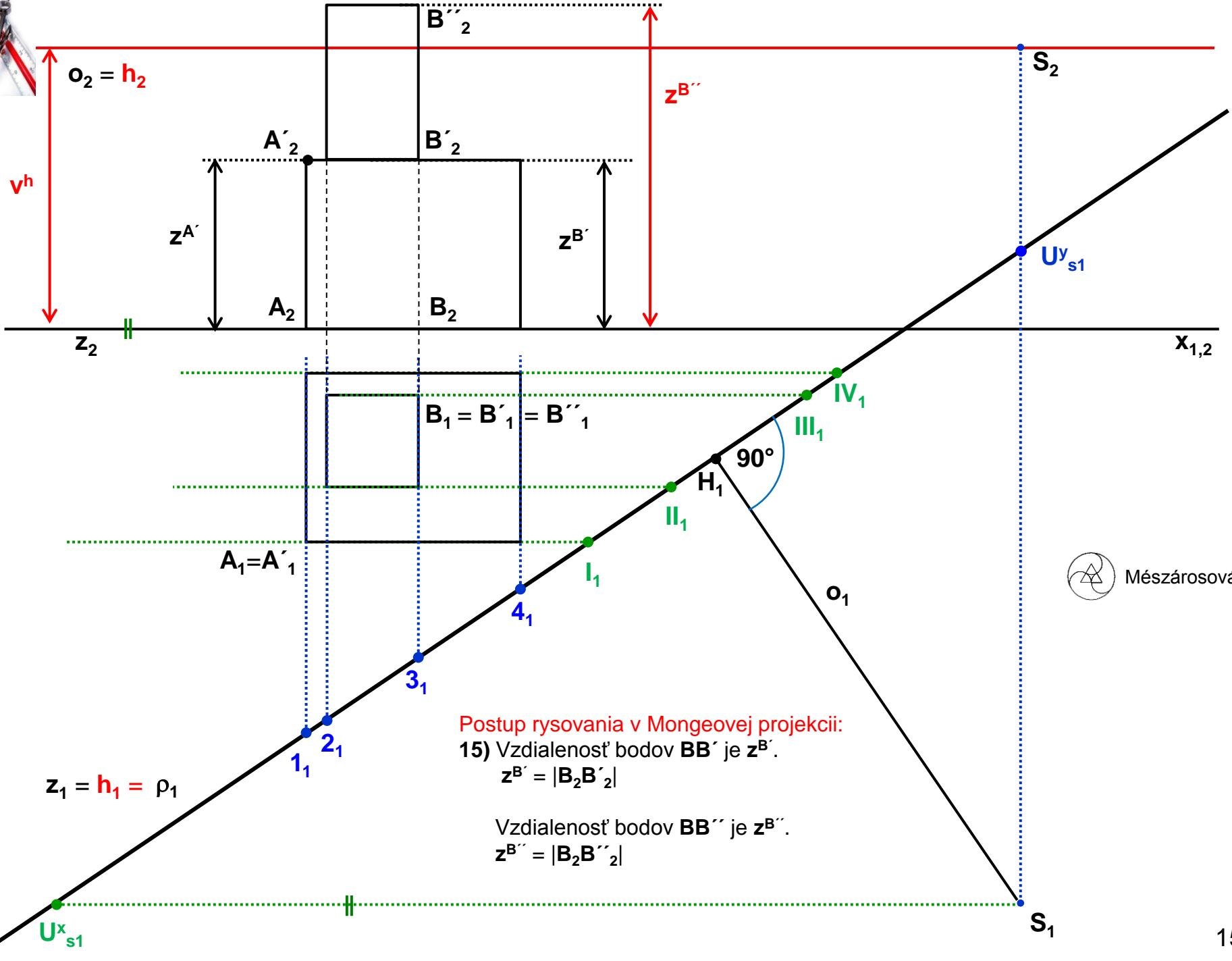

Postup rysovania perspektívy:

13) Podľa príkladu P7 (v tejto kapitole) narýsujeme perspektívu bodu A' . Použijeme úbežník U^y .

14) Pomocou úbežníkov narýsujeme perspektívu spodného kvádra.

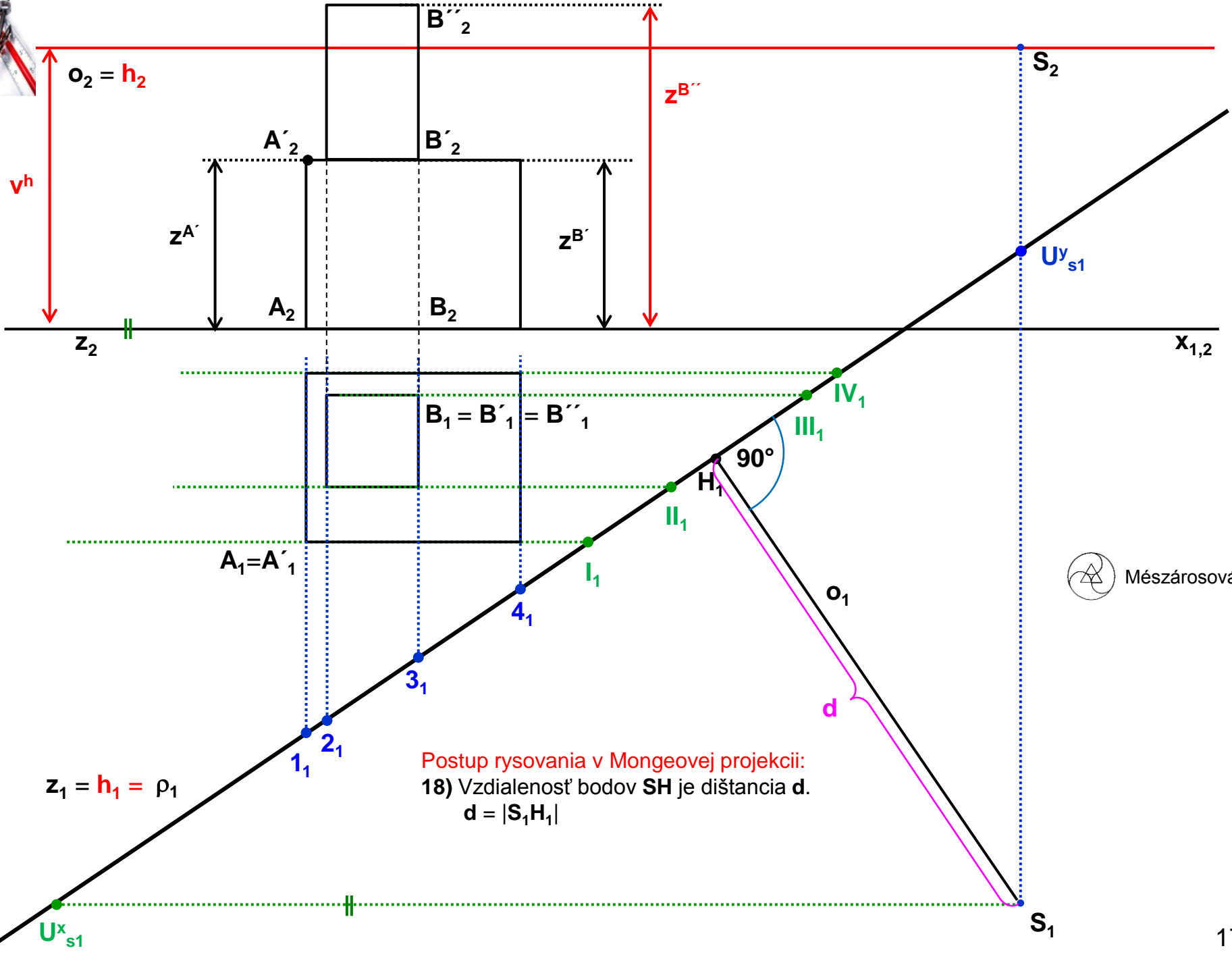
Postup rysovania v Mongeovej projekcii:

15) Vzdialenosť bodov BB' je $z^{B'}$.
 $z^{B'} = |B_2B'_2|$

Vzdialenosť bodov BB'' je $z^{B''}$.
 $z^{B''} = |B_2B''_2|$

$$z_1 = h_1 = \rho_1$$

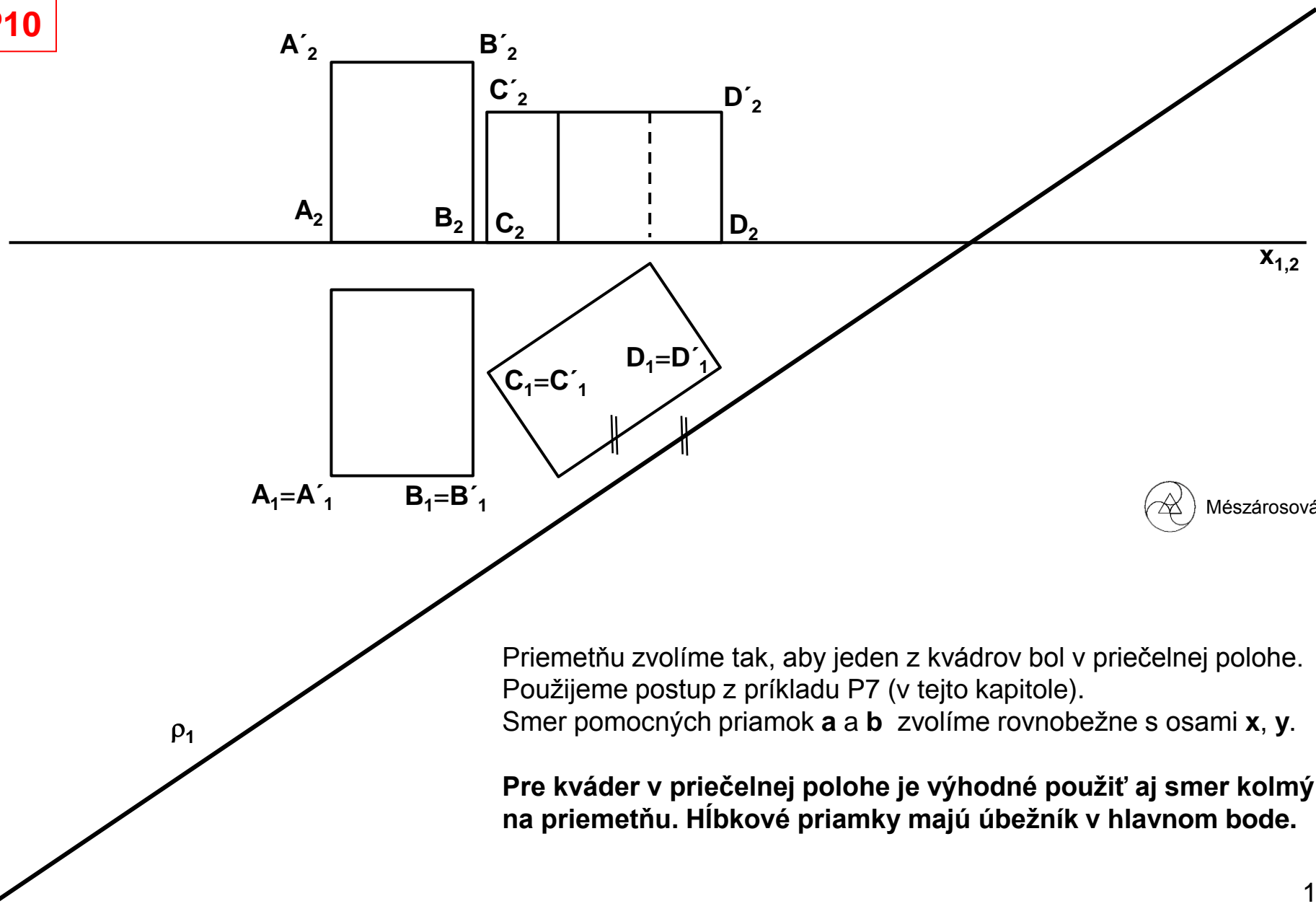
Postup rysovania v Mongeovej projekcii:
 18) Vzdialenosť bodov SH je dištancia d.
 $d = |S_1H_1|$

Daný je pôdorys a nárys dvoch kvádrov. Zobrazte ich v lineárnej zvislej perspektíve.

P10

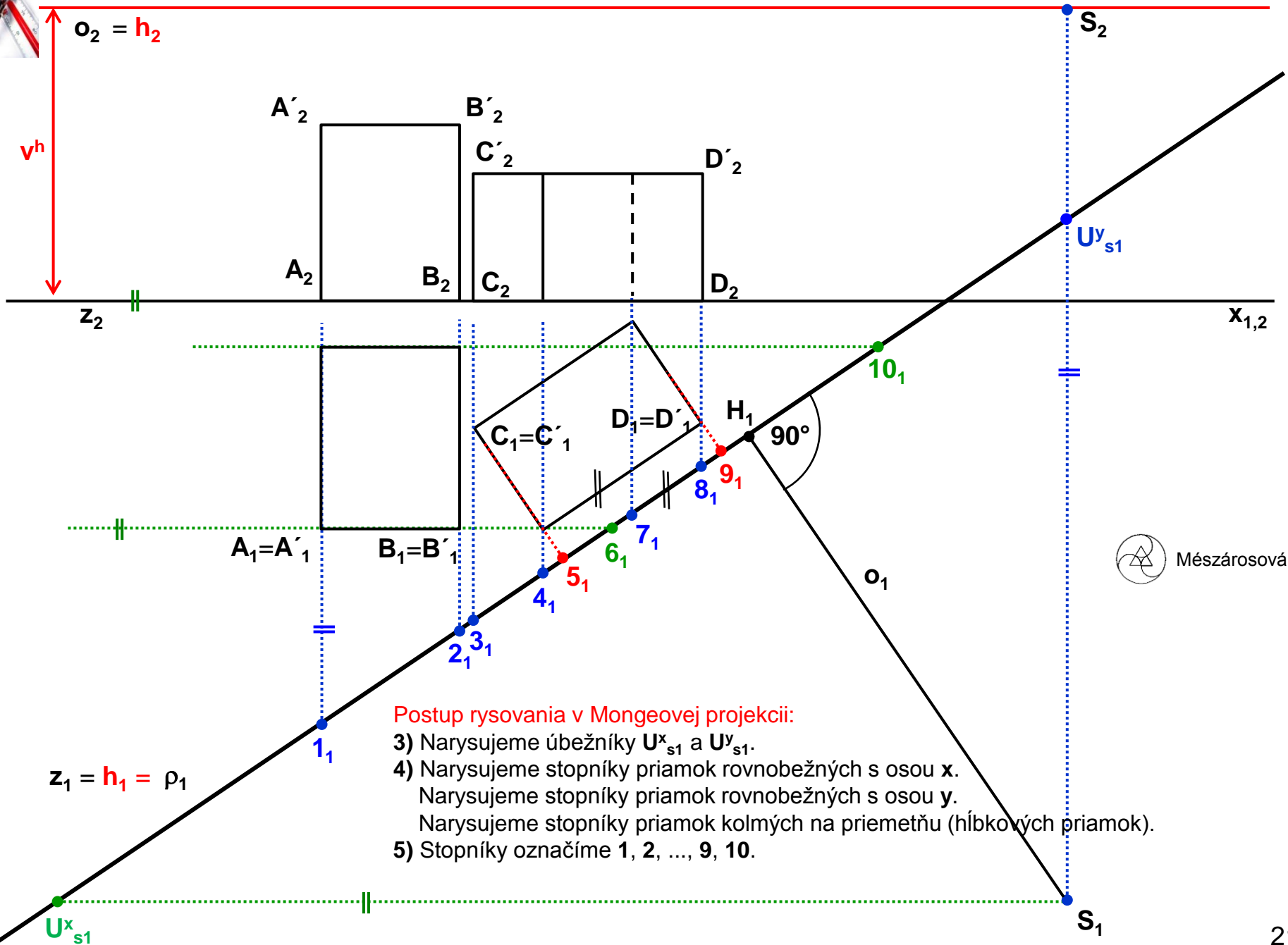

 Mészárosová

Priemetňu zvolíme tak, aby jeden z kvádrov bol v priechelnej polohe. Použijeme postup z príkladu P7 (v tejto kapitole). Smer pomocných priamok **a** a **b** zvolíme rovnobežne s osami **x**, **y**.

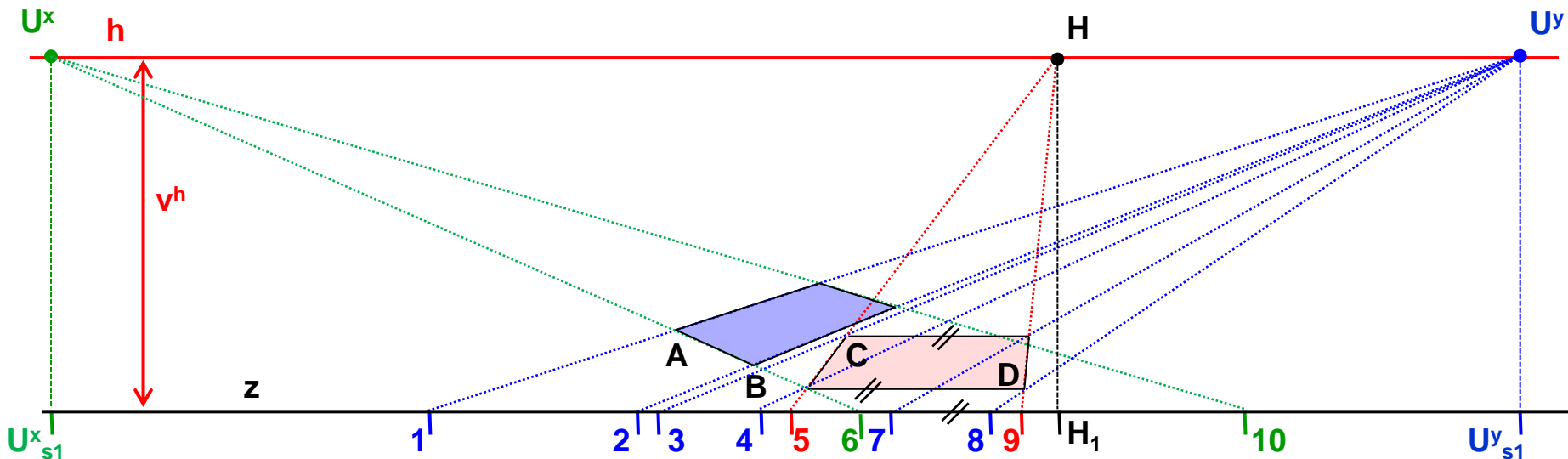
Pre kváder v priechelnej polohe je výhodné použiť aj smer kolmý na priemetňu. Hĺbkové priamky majú úbežník v hlavnom bode.

Postup rysovania v Mongeovej projekcii:

- 3) Narýsujeme úbežníky $U^{x_{s1}}$ a $U^{y_{s1}}$.
- 4) Narýsujeme stopníky priamok rovnobežných s osou x .
Narýsujeme stopníky priamok rovnobežných s osou y .
Narýsujeme stopníky priamok kolmých na priemetňu (hĺbkových priamok).
- 5) Stopníky označíme 1, 2, ..., 9, 10.

Postup rysovania perspektívy:

6) V nákrese zvolíme základnicu z . Narysujeme horizont vo výške v^h nad základnicou.

7) Na priamku z narysujeme body U^x_{s1} , 1, 2, 3, ..., 8, 9, H_1 , 10 a U^y_{s1} . Ich vzájomné vzdialenosti sú rovnaké ako vzdialenosti bodov U^x_{s1} , 1_1 , 2_1 , 3_1 , ..., 8_1 , 9_1 , H_1 , 10_1 a U^y_{s1} (pozri pôdorys v Mongeovej projekcii).

Poznámka: Perspektívu môžeme rysovať na pauzovací papier.

8) Na horizonte narysujeme body H , U^x , U^y .

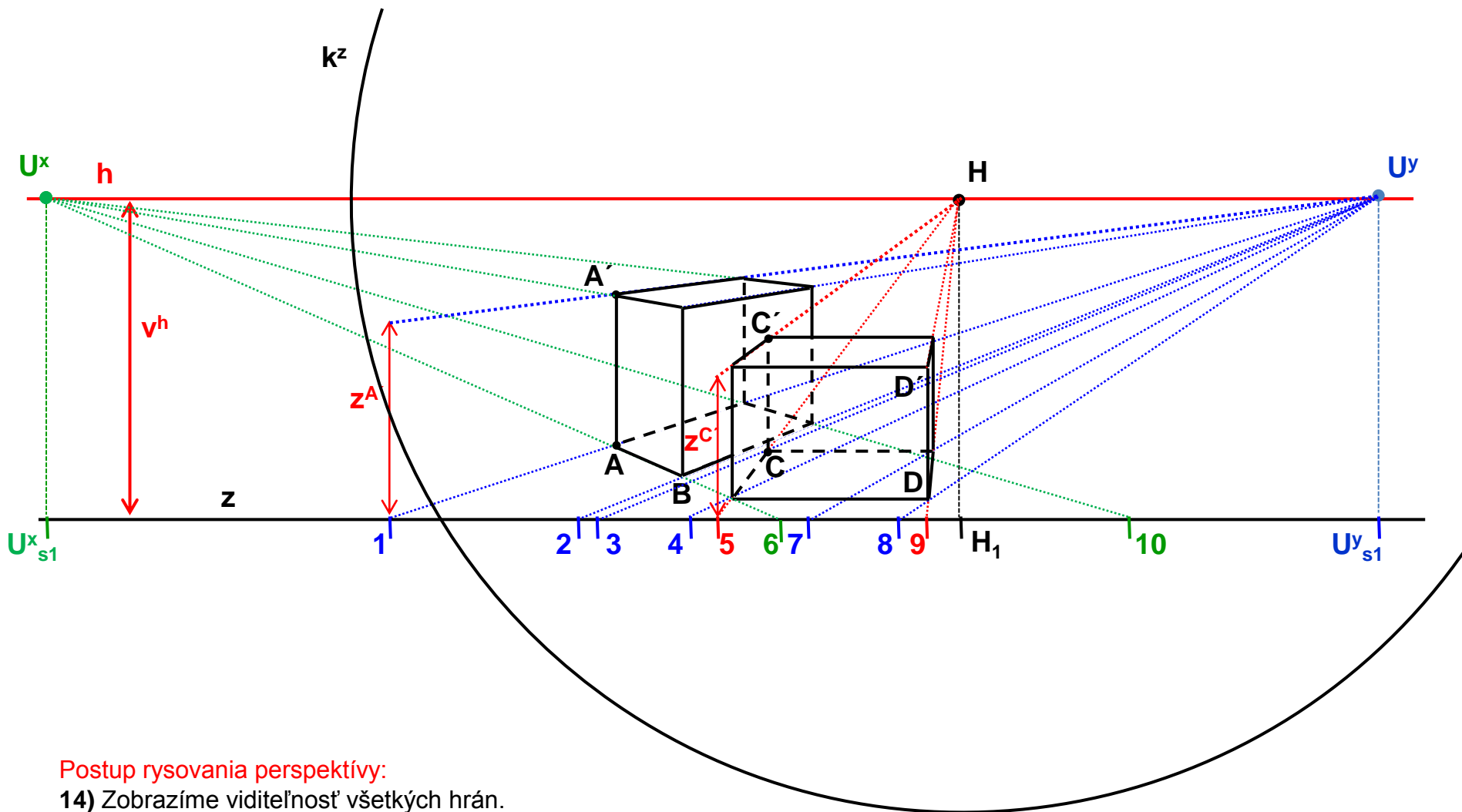
9) Narysujeme pôdorys zobrazovaného objektu. Postup je analogický ako v príklade P9 (v tejto kapitole).

Postup rysovania perspektívy:

14) Zobrazíme viditeľnosť všetkých hrán.

15) Narýsujeme kružnicu k^z správneho zobrazenia. Jej stred je v bode H a jej polomer sa rovná dištancii d . Ak sme bod S zvolili správne, t. j. tak, aby objekt ležal v zornom kužeľovom priestore, pre ktorý platí $\varphi = 45^\circ$, tak perspektíva objektu leží v kružnici k^z .

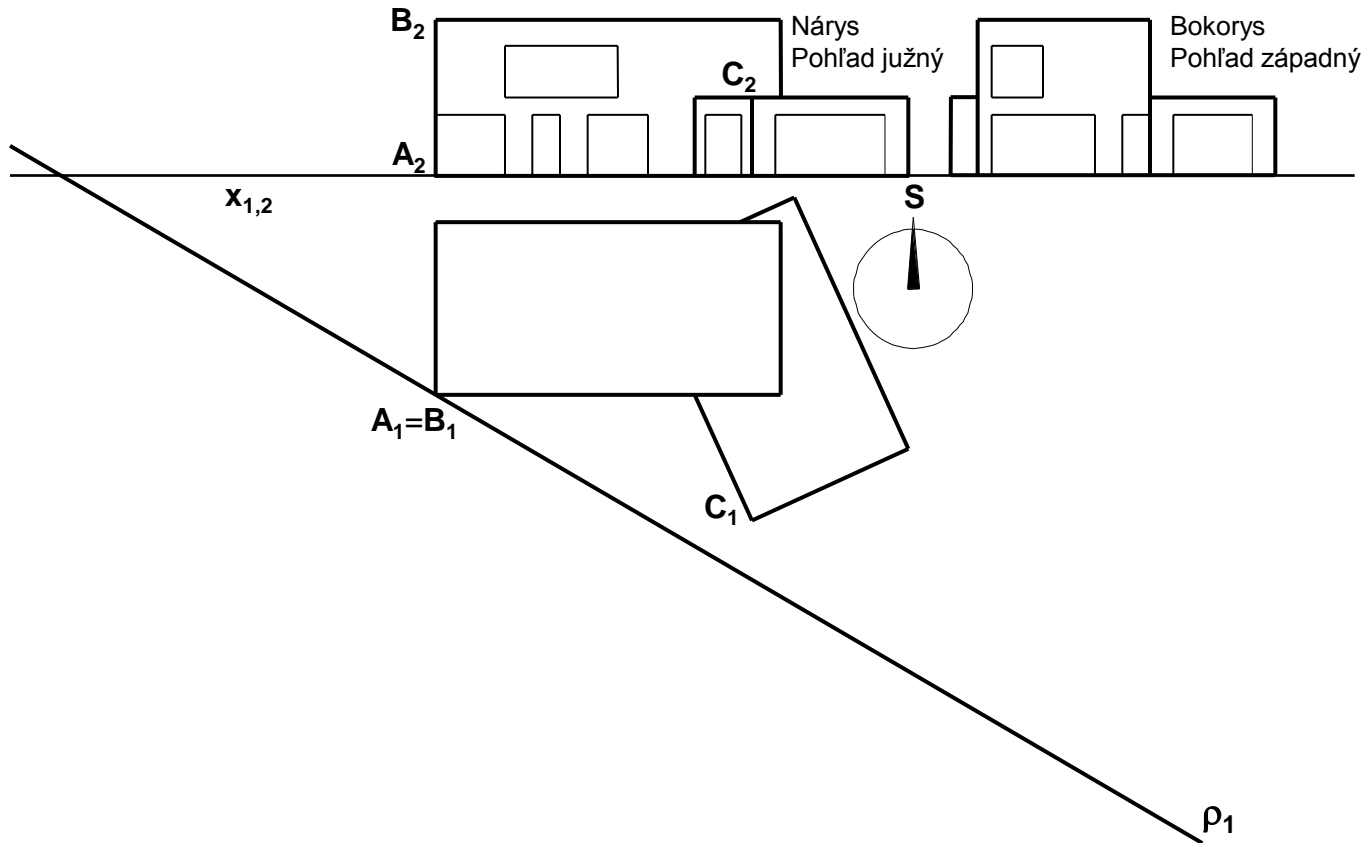

Daný je pôdorys, nárys a bokorys rodinného domu. Zobrazte ho v lineárnej zvislej perspektíve.

Rys vypracovala v AutoCADE študentka Kristína Hanesová v roku 2017.
Prezentáciu v PowerPointe upravila Mészárosová.

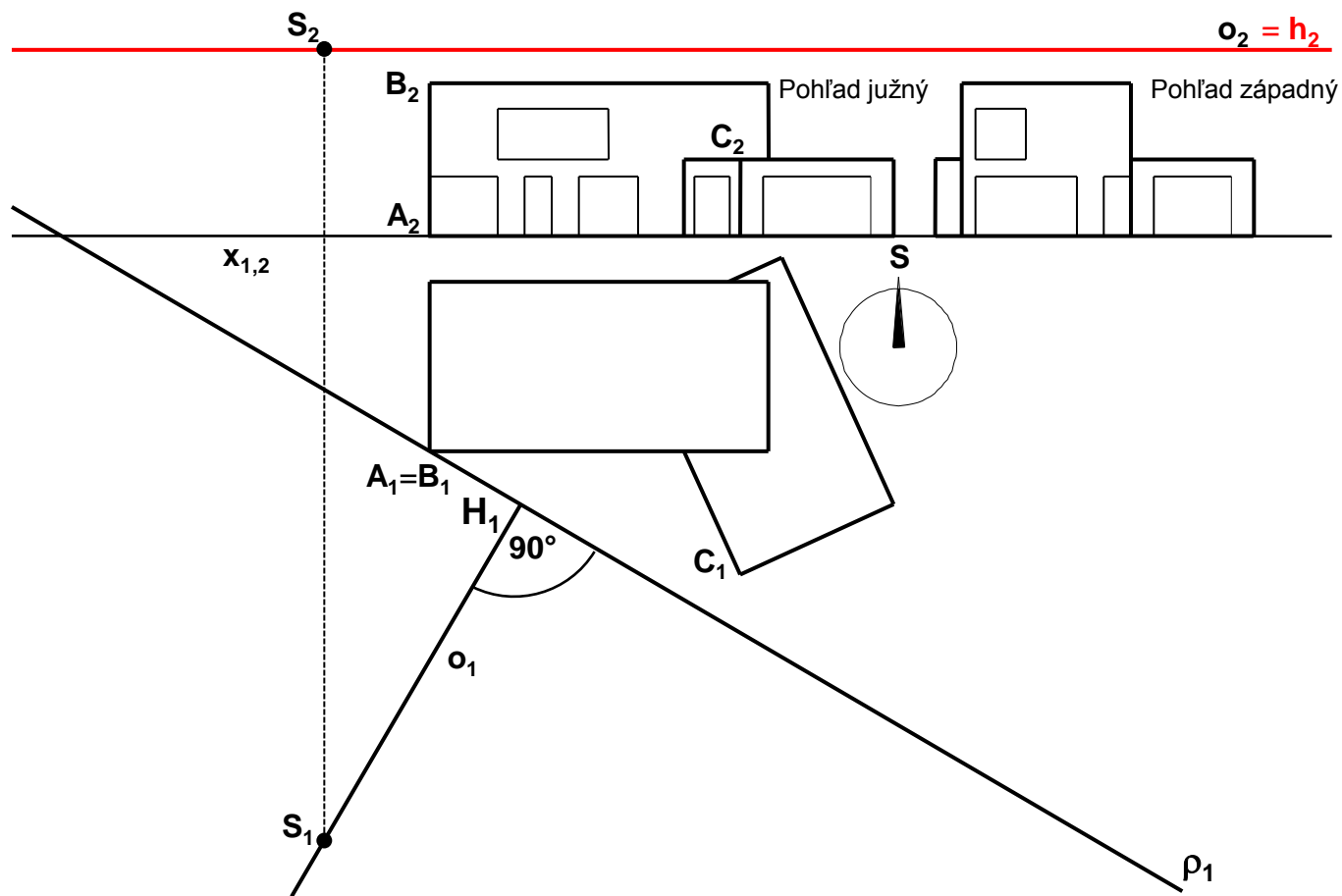
P11

Os zornej kužeľovej plochy, stred premietania a priemetňu zvolíme tak, aby v perspektíve bola viditeľná južná a západná strana domu. Priemetňa je zvolená tak, aby incidovala s hranou **AB**.

Daný je pôdorys, nárys a bokorys rodinného domu. Zobrazte ho v lineárnej zvislej perspektíve.

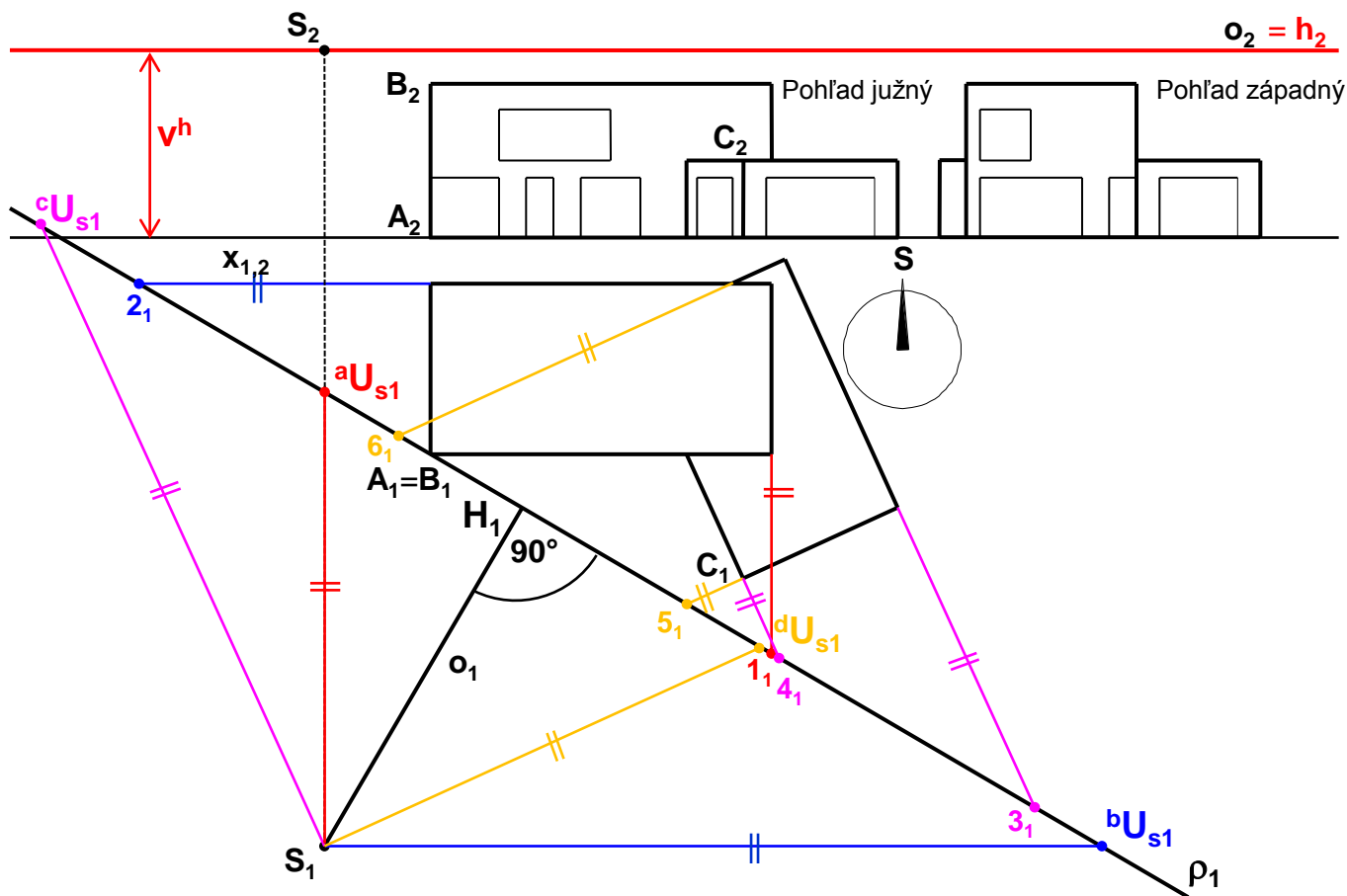

Postup rysovania v Mongeovej projekcii:

- 1) Zvolíme os $\bullet$ zornej kužeľovej plochy. Os $\bullet$ je vodorovná, kolmá na priemetňu ρ . Os $\bullet$ zvolíme nad objektom, aby boli v perspektíve viditeľné horné podstavy oboch kvádrov. Na osi $\bullet$ určíme bod S , stred premietania tak, aby sa objekt nachádzal v zornom kužeľovom priestore, pre ktorý platí $\varphi = 45^\circ$.

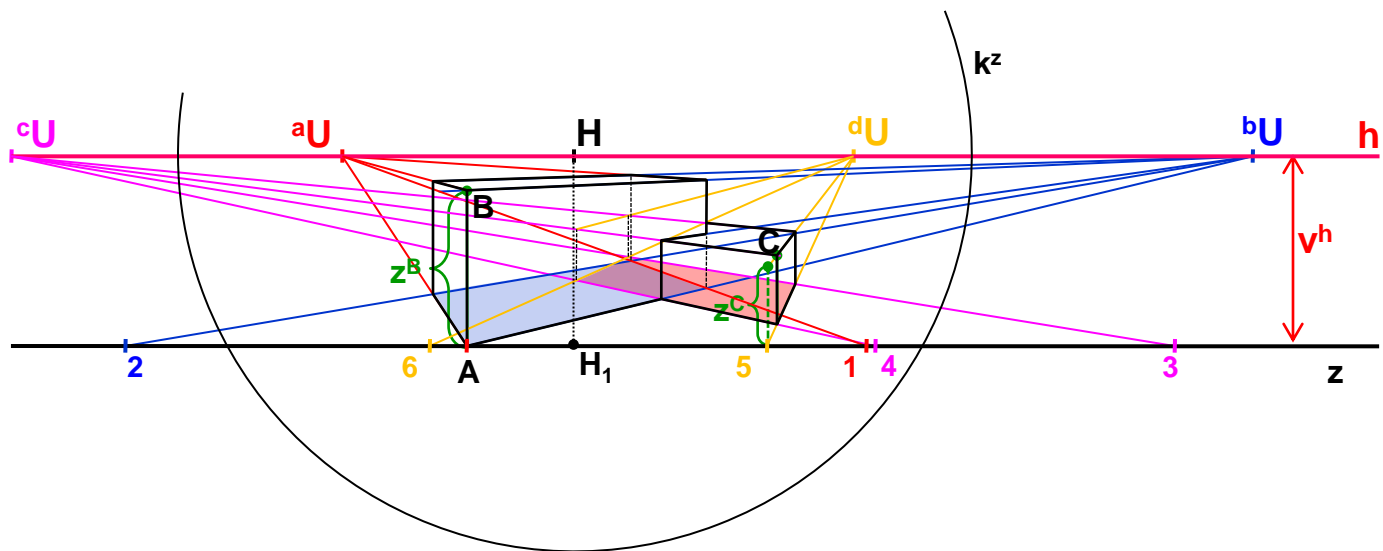
Daný je pôdorys, nárys a bokorys rodinného domu. Zobrazte ho v lineárnej zvislej perspektíve.

Postup rysovania v Mongeovej projekcii:

2) Použijeme postup z príkladu P7 (v tejto kapitole). Použijeme úbežníky a stopníky priamok rovnobežných s hranami objektu. Ak by boli tieto úbežníky a stopníky nedostupné v nákrese, zvolíme iné pomocné priamky.

Poznámka: Pre lepšiu prehľadnosť indexov označíme úbežník priamky a^aU_s (namiesto predchádzajúceho označenia U^a_s). Podobne označíme úbežníky všetkých priamok.

Postup rysovania perspektívy:

3) V nákrese zvolíme horizont h .

Poznámka: Bod S je nad objektom, preto celá perspektíva domu bude pod horizontom.

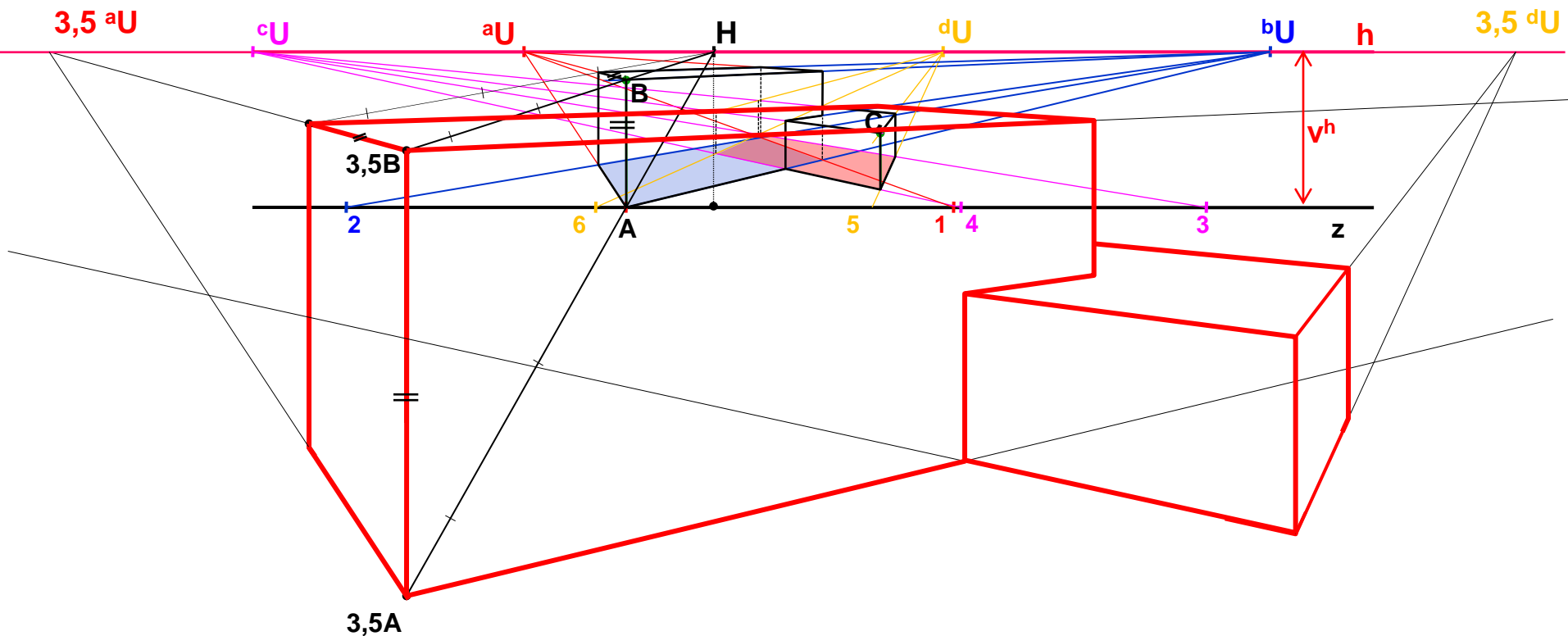
Na horizont narýsujeme body c^U , a^U , H , d^U , b^U tak, aby ich vzájomné vzdialenosti boli rovnaké ako vzájomné vzdialenosti bodov c^U_{s1} , a^U_{s1} , H_1 , d^U_{s1} , b^U_{s1} (pozri pôdorys v Mongeovej projekcii).

4) Narýsujeme základnicu vo vzdialenosti v^h pod horizontom. Na základnicu narýsujeme bod H_1 . $HH_1 \perp h$.

Na základnicu narýsujeme body 2 , 6 , A , H_1 , 5 , 1 , 4 , 3 tak, aby ich vzájomné vzdialenosti boli rovnaké ako vzájomné vzdialenosti bodov 2_1 , 6_1 , A_1 , H_1 , 5_1 , 1_1 , 4_1 , 3_1 (pozri pôdorys v Mongeovej projekcii).

5) Ďalší postup rysovania perspektívy je analogický ako v príkladoch P10 a P11 (v tejto kapitole):

- narýsujeme pôdorys domu,
- narýsujeme body B a C ,
- pomocou úbežníkov narýsujeme celý objekt (bez okien a dverí),
- narýsujeme kružnicu k^z .

Postup rysovania perspektívy:

6) Perspektívu zväčšíme. Použijeme rovnôľahlosť so stredom v bode **H** a s koeficientom zväčšenia **3,5**.

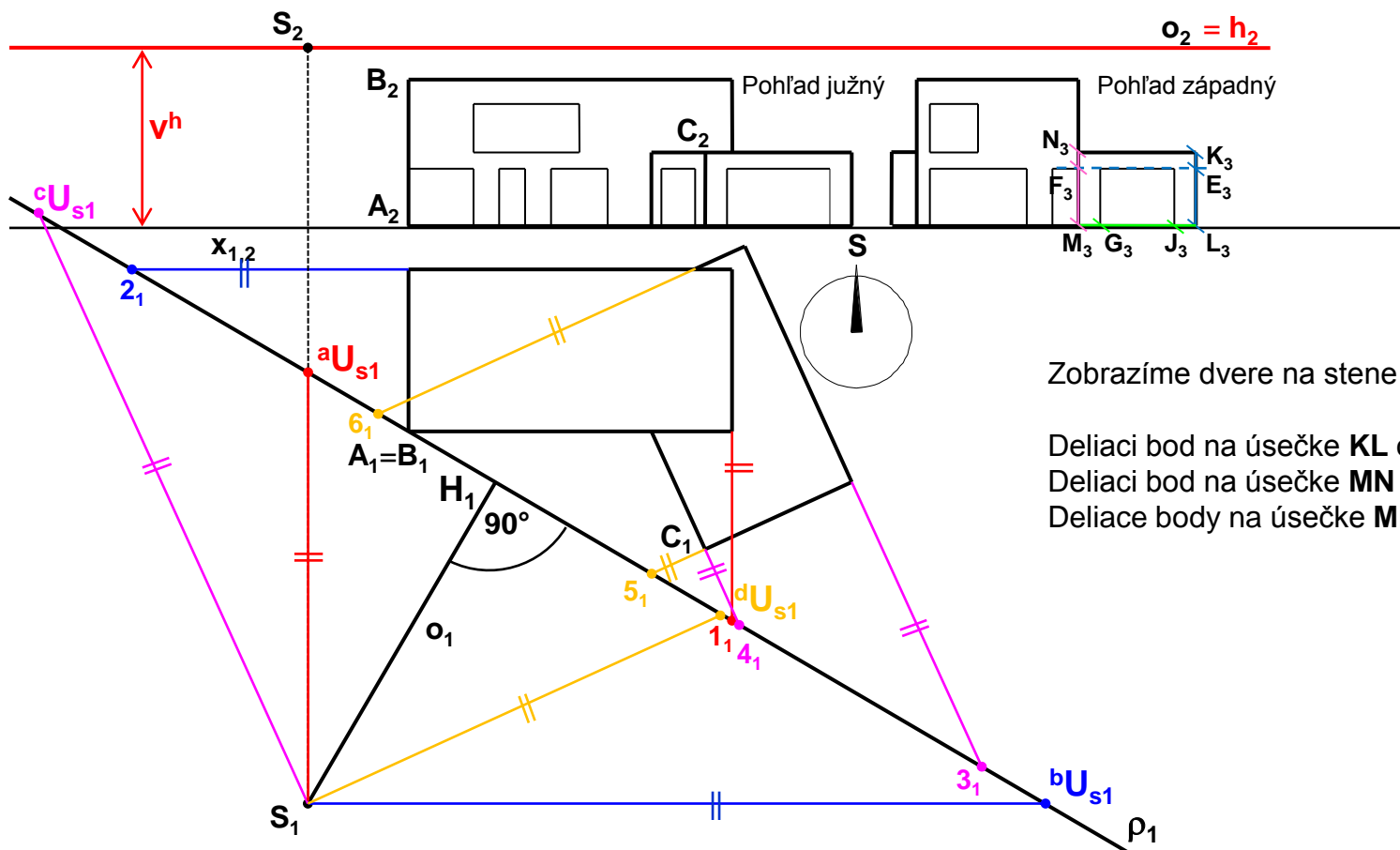
Pozri príklad P6 v kapitole **P2** Lineárna zvislá perspektíva.

Podľa možnosti využívame aj „zväčšené“ úbežníky, ak sú dostupné v nákrese. Ak nie, tak využijeme rovnobežnosť zodpovedajúcich si priamok.

Zobrazíme len viditeľné hrany objektu.

Daný je pôdorys, nárys a bokorys rodinného domu. Zobrazte ho v lineárnej zvislej perspektíve.

Zobrazíme dvere na stene **KLMN**:

Deliaci bod na úsečke **KL** označíme **E**.
 Deliaci bod na úsečke **MN** označíme **F**.
 Deliace body na úsečke **ML** označíme **G** a **J**.

Konštrukcia detailov (okien a dverí):

Delenie úsečiek na zvislých hranách objektu:

Zvislé priamky sú rovnobežné s priemetňou. Na týchto priamkach sa zachováva deliaci pomer bodov. Delenie môžeme urobiť podľa postupu z príkladu S13 (pozri v Stredovom premietaní v kapitole S2).

Delenie úsečiek na vodorovných hranách objektu, ktoré nie sú rovnobežné s priemetňou:

Na týchto priamkach sa nezachováva deliaci pomer bodov.

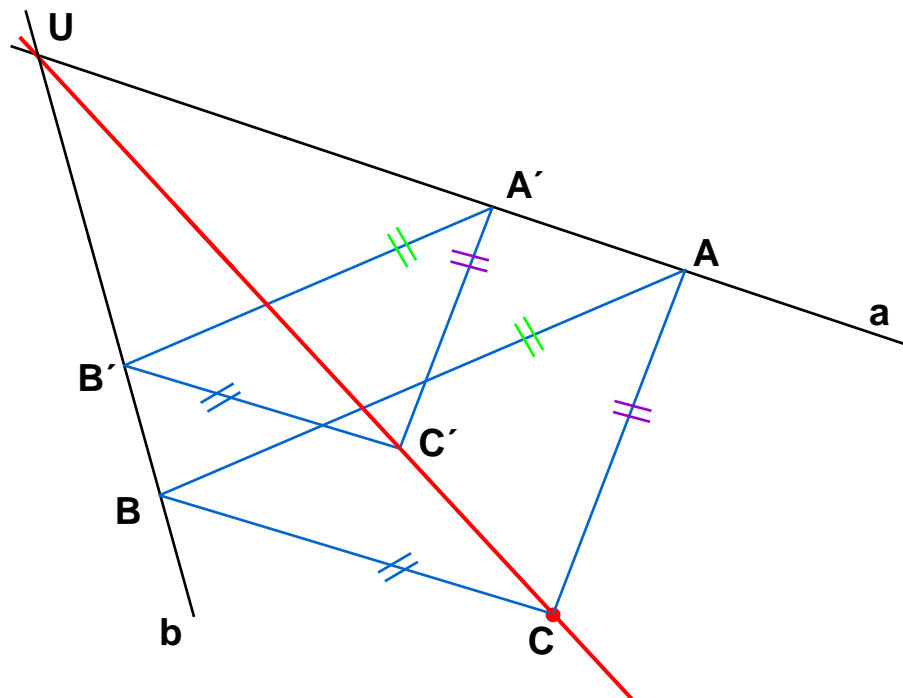
Delenie môžeme urobiť podľa postupu z príkladu S15b (pozri v Stredovom premietaní v kapitole S2).

Dané sú priamky **a** a **b**. Ich priesečník **U** nie je dostupný v nákrese. Daný je bod **C**, ktorý neleží na priamkach **a**, **b**. Narysujte priamku **CU**.

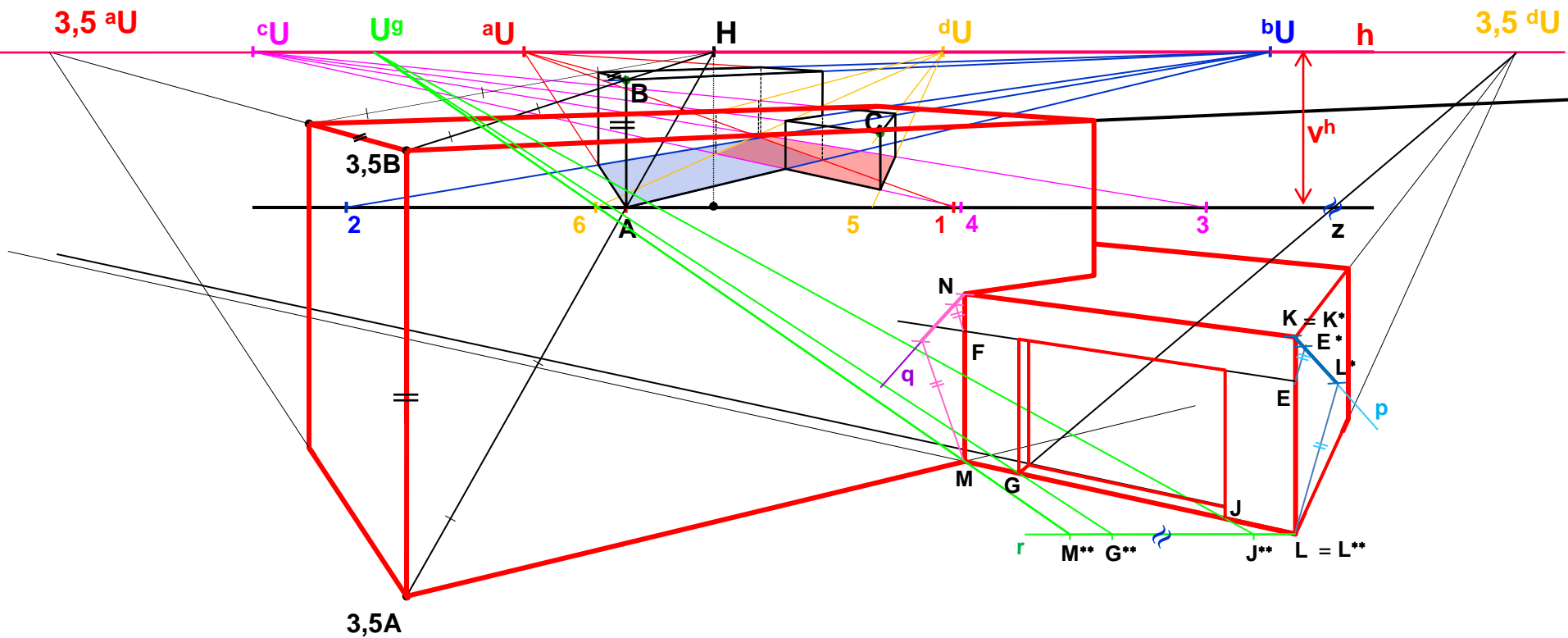

Konštrukcia:

- Narysujeme trojuholník **ABC** tak, aby platilo $A \in a$, $B \in b$.
- Narysujeme trojuholník **A'B'C'**, ktorý je podobný s trojuholníkom **ABC** a platí:
 $A' \in a$, $B' \in b$ a $AB \parallel A'B'$.
- Priamka **CC'** prechádza nedostupným bodom **U**.

Poznámka: Použili sme rovnobežnosť so stredom v bode **U**.

Postup rysovania perspektívy:

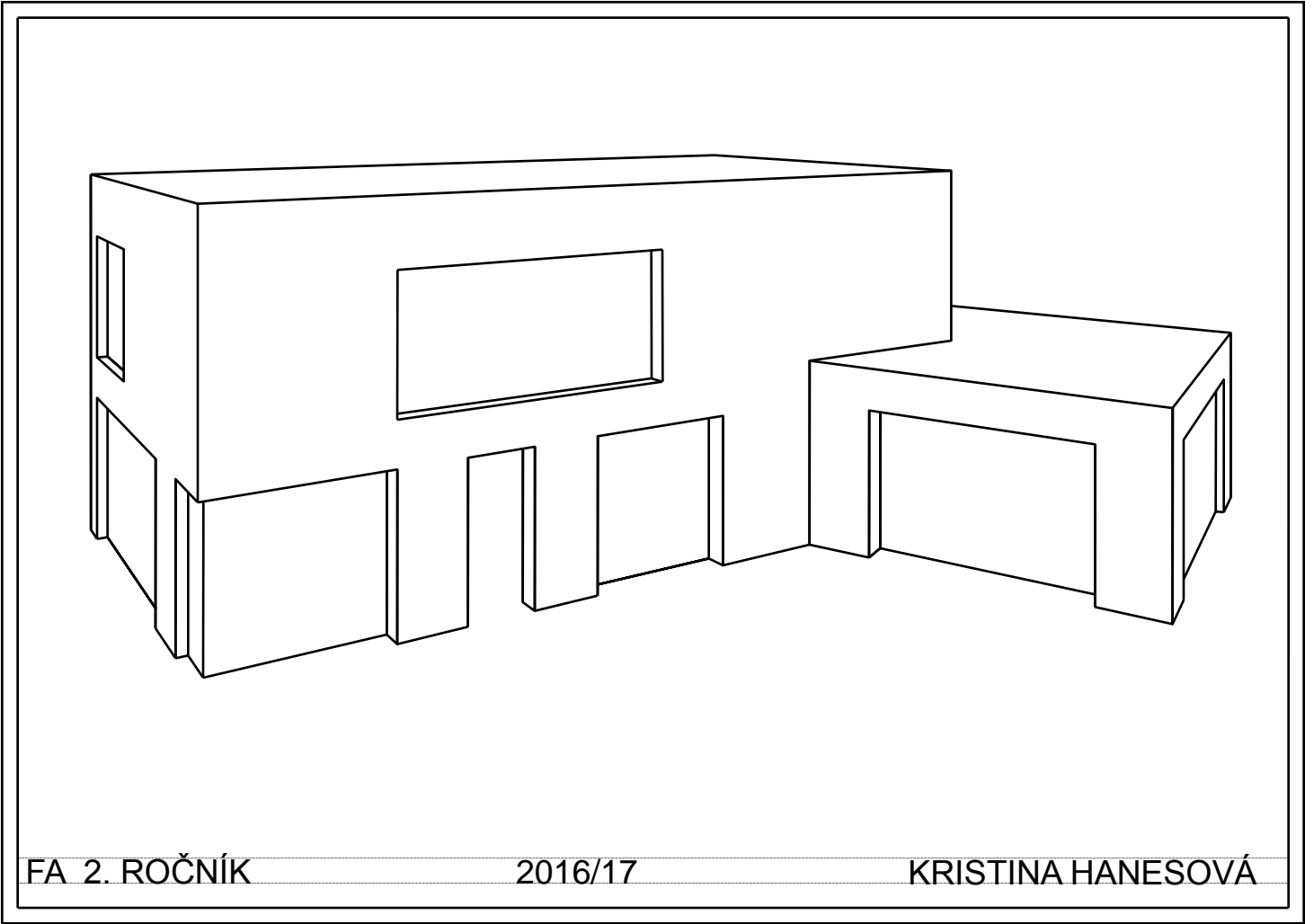
9) Narysujeme ostenie:

Hĺbku ostenia zvolíme primerane k objektu.

Roviny ostenia sú kolmé na steny domu, preto ich hrany musia mať s príslušnými hranami domu spoločný úbežník.

P11 – výsledek

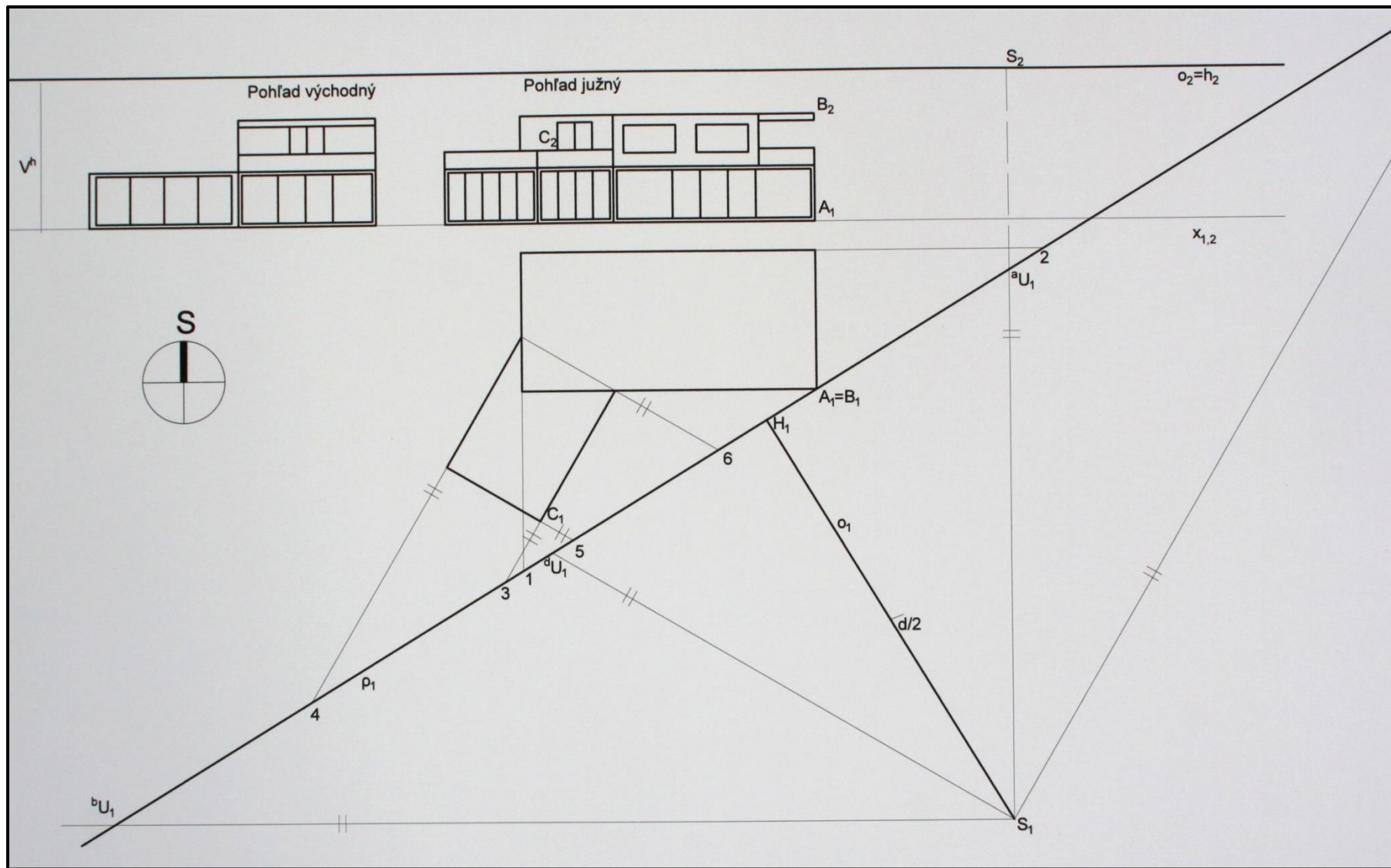

Perspektíva rodinného domu

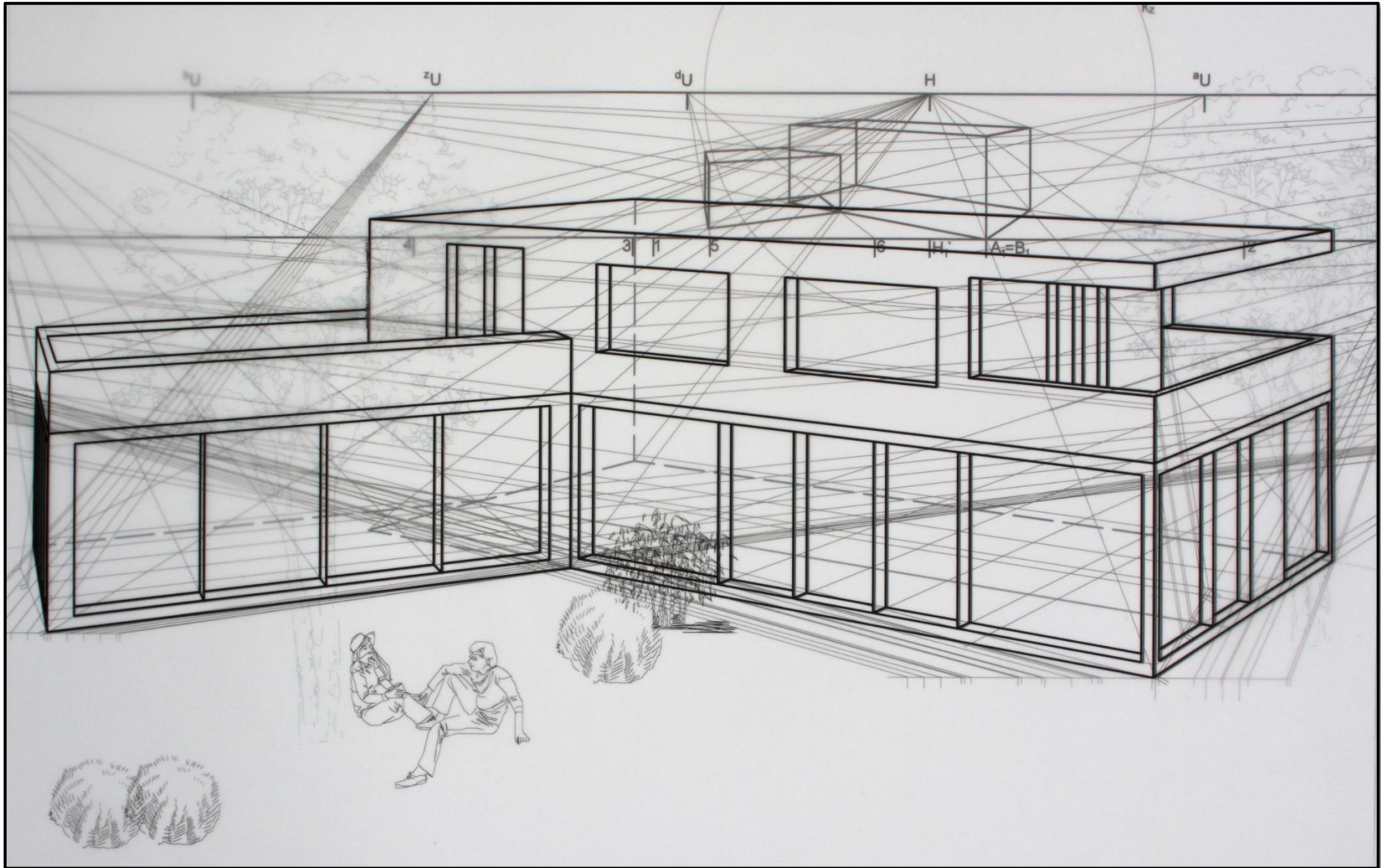
<http://prodom.sk/?p=projekty&project=166&PHPSESSID=3d50237e2d96e455666794f9e7a5d0e4>

Perspektíva rodinného domu
Stopníkovo-úbežníková metóda. Mongeova projekcia.

Práca študenta: Karina Pak, VŠVU, školský rok 2017/18

Perspektíva rodinného domu
Stopníkovo-úbežníková metóda. Perspektíva a zväčšenie.

Práca študenta: Karina Pak, VŠVU, školský rok 2017/18

Perspektíva rodinného domu

<http://prodom.sk/?p=projekty&project=208>

V lineárnej zvislej perspektíve je daný obraz štvorca **ABCD**, ktorý leží vo zvislej rovine. Strany **AB** a **CD** sú rovnobežné so základnou rovinou, strany **AD** a **BC** sú kolmé na základnú rovinu. Zobrazte perspektívu kružnice **k**, ktorá je do štvorca **ABCD** vpísaná.

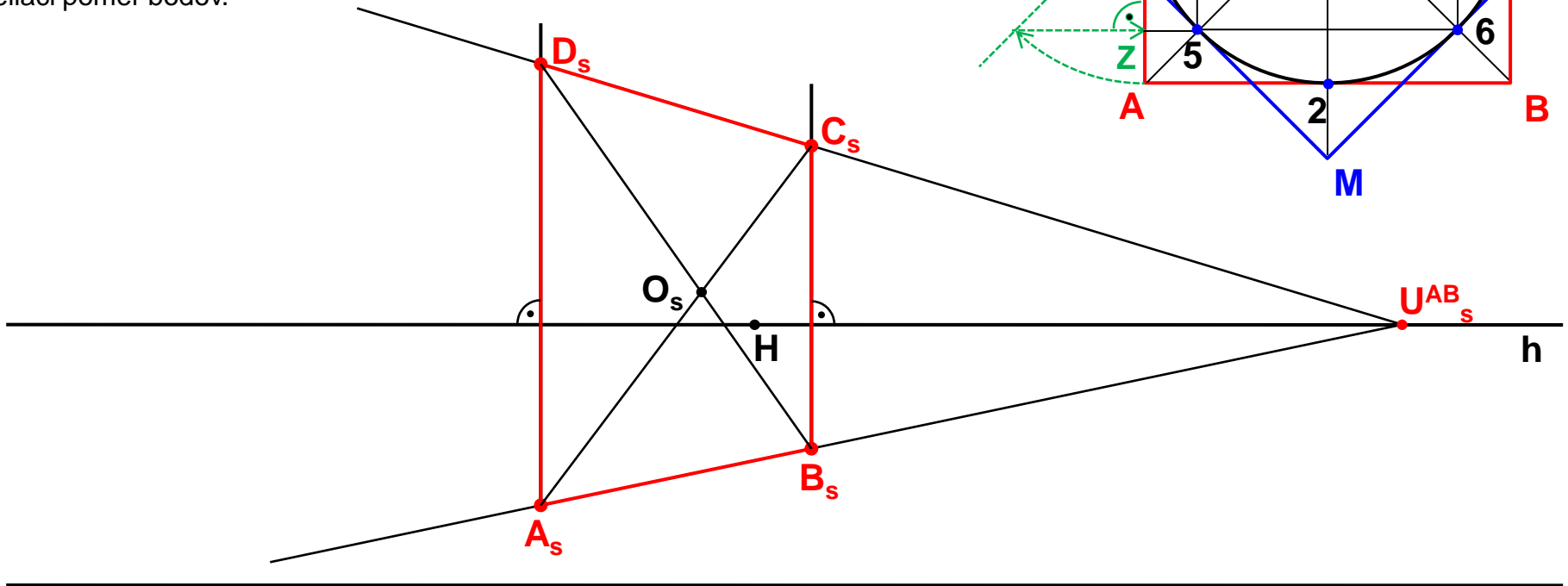
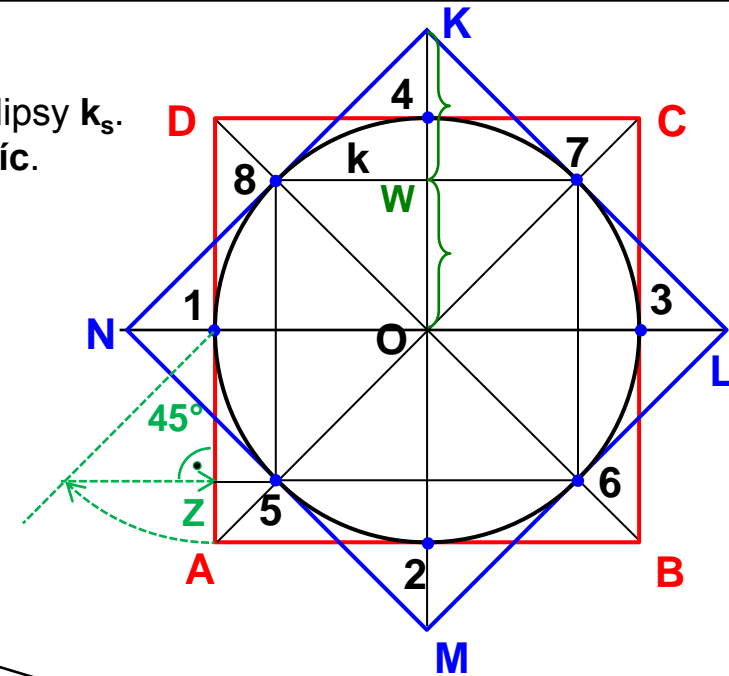
P12

Kružnica **k**, vpísaná do štvorca **ABCD**, sa zobrazí v perspektíve do elipsy **k_s**. Na zobrazenie elipsy **k_s** použijeme **konštrukciu 8 bodov a 8 dotyčníc**.

Postup rysovania:

1) Zostrojíme uhlopriečky **A_sC_s** a **B_sD_s**. Ich priesečník označíme **O_s**.

Poznámka: Bod **O_s** je perspektíva stredu kružnice, ale nie je stredom elipsy **k_s**, lebo na priamkach, ktoré majú spoločný úbežník **U^{AB}_s** sa nezachováva deliaci pomer bodov.

z

V lineárnej zvislej perspektíve je daný obraz štvorca **ABCD**, ktorý leží vo zvislej rovine. Strany **AB** a **CD** sú rovnobežné so základnou rovinou, strany **AD** a **BC** sú kolmé na základnú rovinu. Zobrazte perspektívu kružnice **k**, ktorá je do štvorca **ABCD** vpísaná.

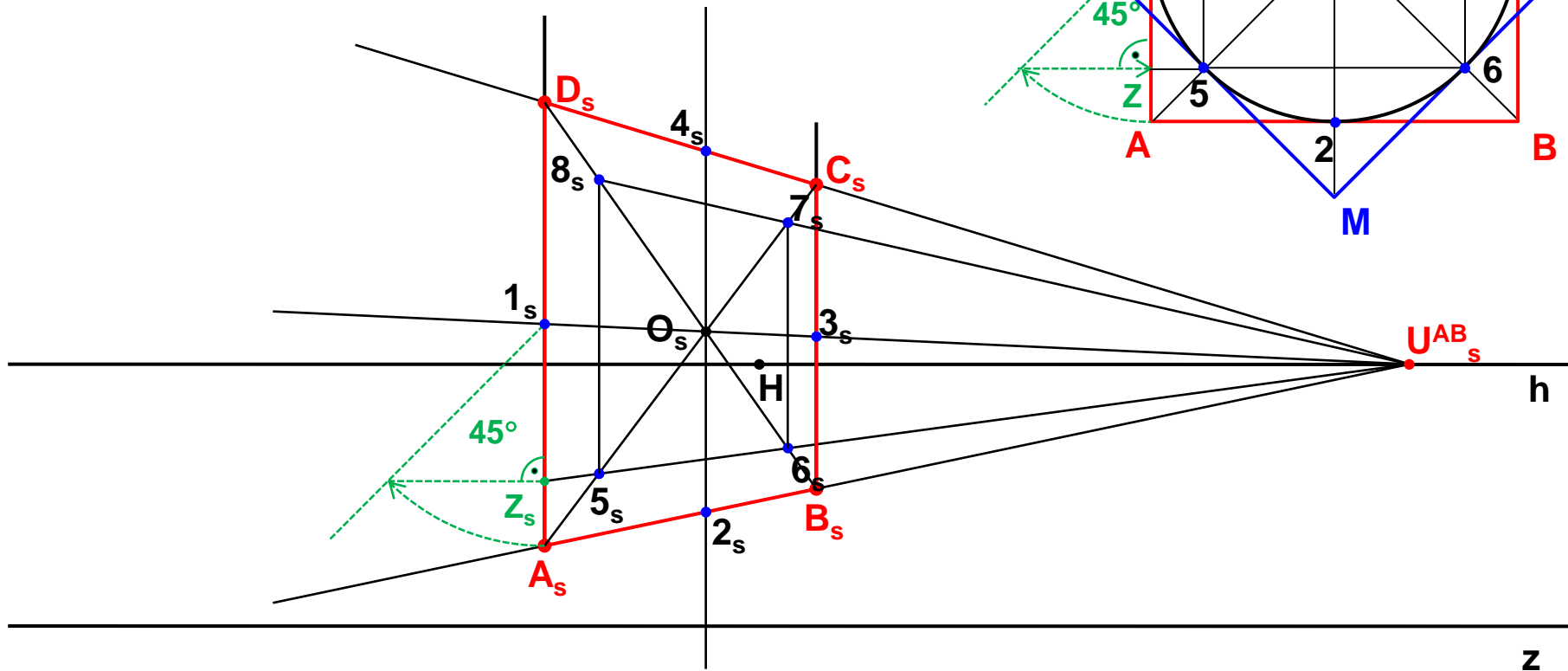
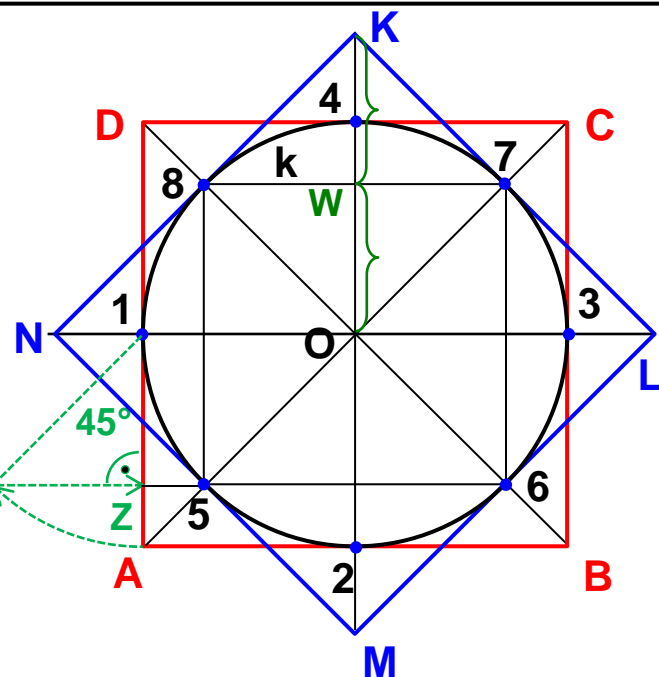
Postup rysovania:

2) Bodom O_s zostrojíme stredové priemety stredných priecok štvorca **ABCD**. Na nich ležia body $1_s, 2_s, 3_s, 4_s$ elipsy k_s .

3) Na úsečke $1_s A_s$ zostrojíme deliaci bod Z_s .

Poznámka: Deliaci pomer bodov sa zachováva len na priamkach rovnobežných s priemetňou. Delenie môžeme urobiť aj na úsečkách $1_s D_s, 3_s B_s$ a $3_s C_s$.

4) Na uhlopriečkach $A_s C_s, B_s D_s$ ležia body $5_s, 6_s, 7_s$ a 8_s elipsy k_s .

V lineárnej zvislej perspektíve je daný obraz štvorca **ABCD**, ktorý leží vo zvislej rovine. Strany **AB** a **CD** sú rovnobežné so základnou rovinou, strany **AD** a **BC** sú kolmé na základnú rovinu. Zobrazte perspektívu kružnice **k**, ktorá je do štvorca **ABCD** vpísaná.

Postup rysovania:

5) $W_s = O_s 4_s \cap 7_s 8_s$

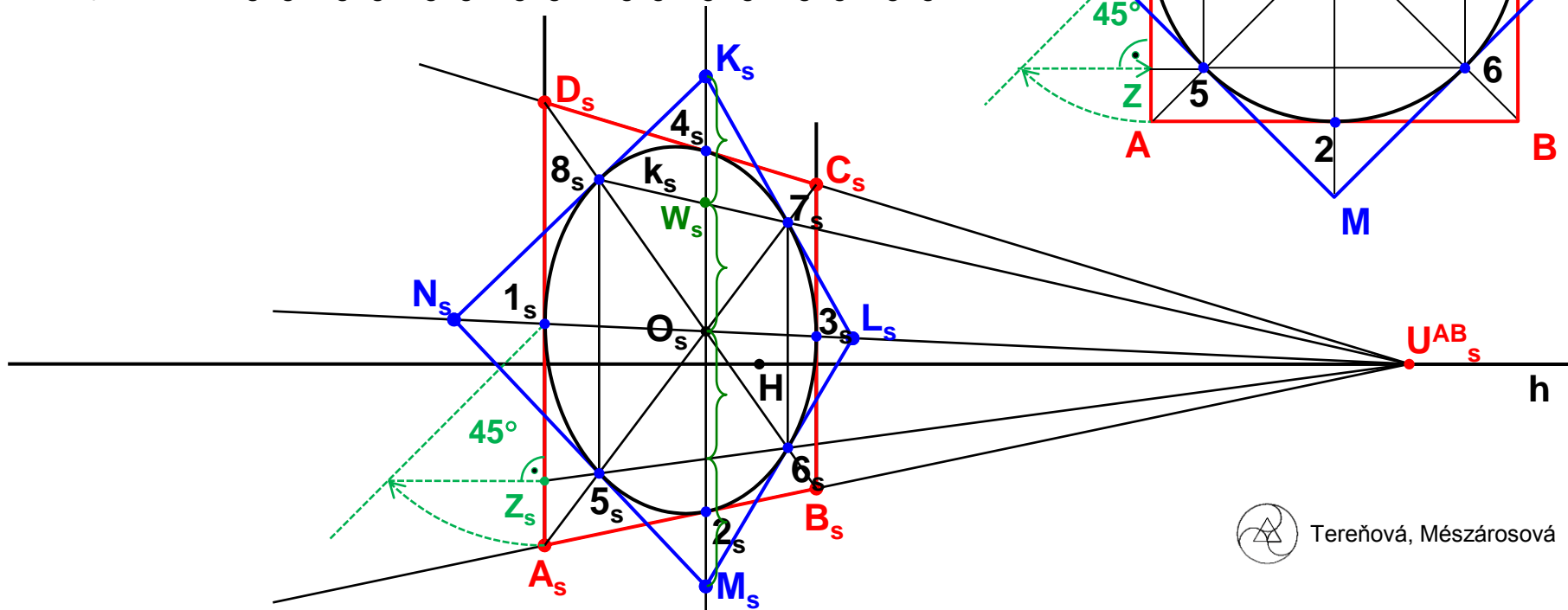
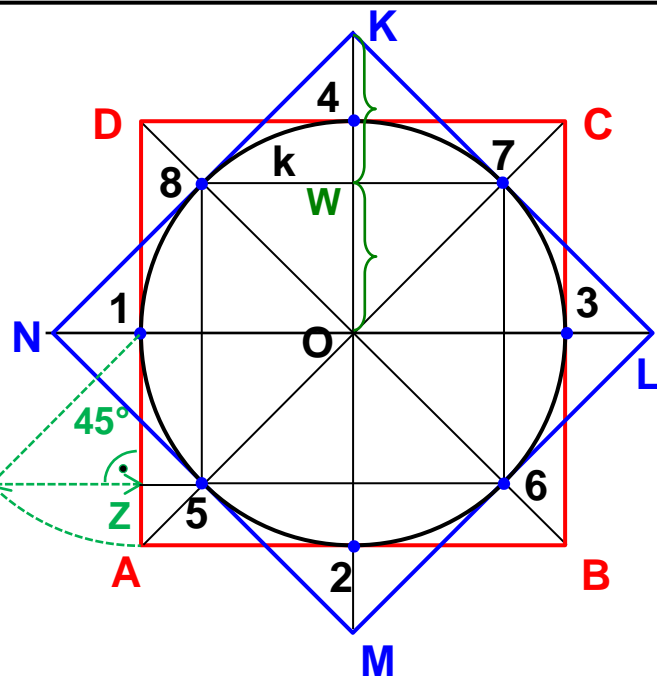
Na polpriamke $O_s 4_s$ zostrojíme bod K_s tak, aby platilo $|O_s W_s| = |W_s K_s|$.

6) Bodom K_s prechádza dotyčnica elipsy k_s v dotykovom bode 7_s .

Jej priesečník s priamkou $1_s 3_s$ označíme L_s . Podobne zostrojíme dotyčnice elipsy k_s v bodoch 6_s , 5_s a 8_s .

Poznámka: $|O_s M_s| = |O_s K_s|$.

7) Elipsa k_s je určená bodmi 1_s , 2_s , 3_s , 4_s a 5_s , 6_s , 7_s , 8_s a dotyčnicami $A_s B_s$, $B_s C_s$, $C_s D_s$, $D_s A_s$ a $K_s L_s$, $L_s M_s$, $M_s N_s$, $N_s K_s$.

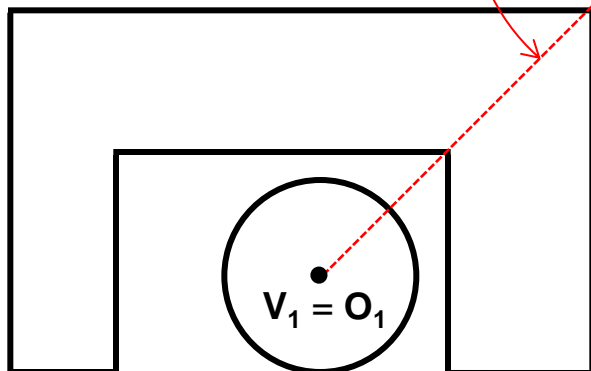
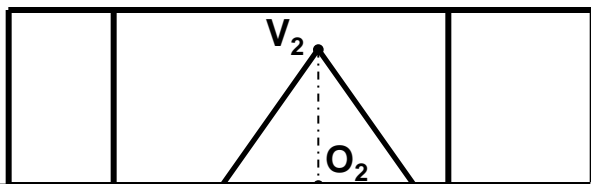
Tereňová, Mészárosová

Daný objekt zobrazte v lineárnej zvislej perspektíve.
Priemetňu zvoľte tak, aby bol objekt v priečelnej polohe vzhľadom na priemetňu.

P13

$x_{1,2}$

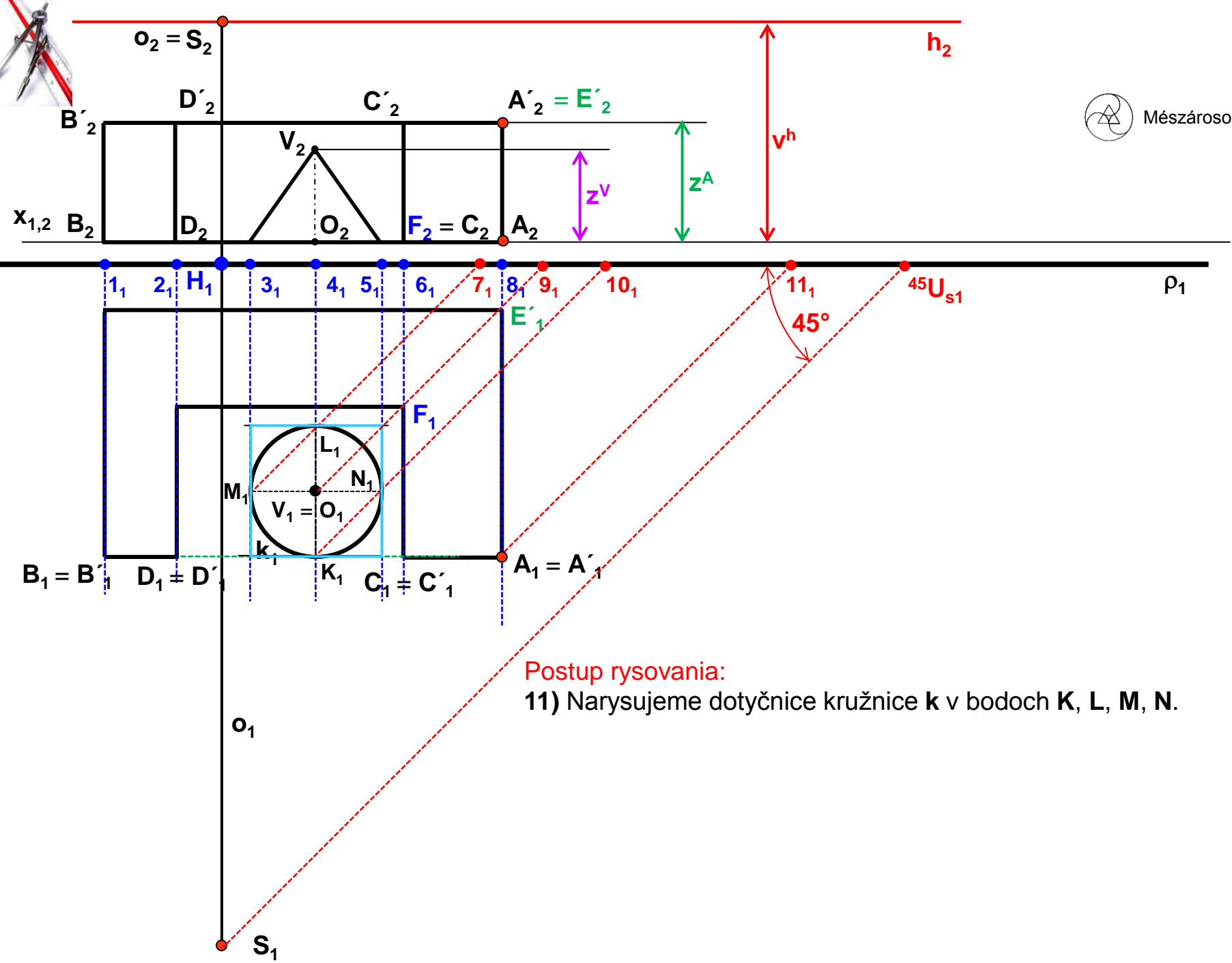

Postup rysovania:

11) Narysujeme dotyčnice kružnice k v bodoch K, L, M, N.

